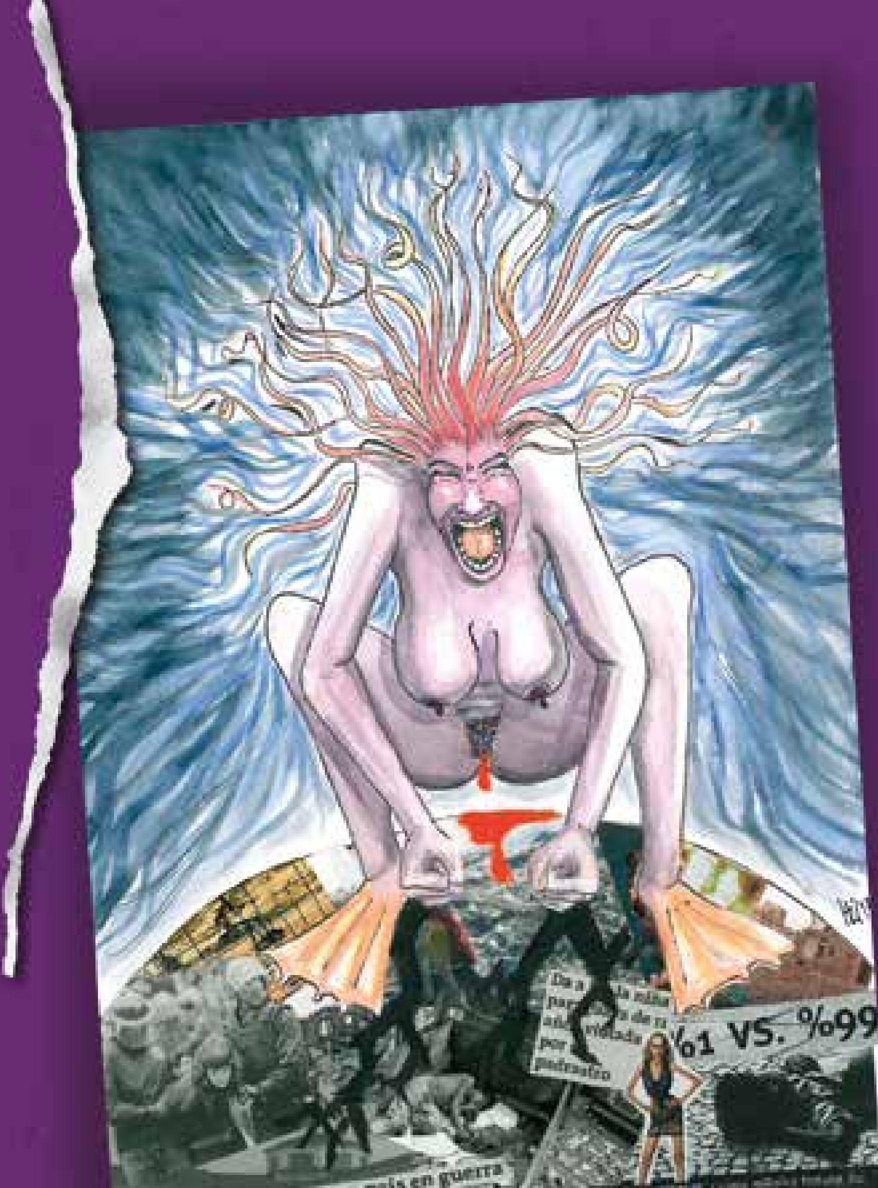

atara miñe '17

EUSKAL ERREPRESALIATU POLITIKOEN LITERATURA KOADERNOAK

ataramiñe

EUSKAL ERREPRESALIATU POLITIKOEN
LITERATURA KOADERNOAK

www.literaturakoadernoak.org

AZALEKO IRUDIA
Itziar Moreno Martinez
1982
Bilbo

Atxilotze data: 2011ko apirilaren 10a.

Fresnes - Maison d´arrêt
3, Allée des Thuyas
94261 Fesnes Cédex
Frantzia

ataramiñe
EUSKAL ERREPRESALIATU POLITIKOEN
LITERATURA KOADERNOAK

ISBN: 978-84-947954-2-8
Lege gordailua
Depósito legal
Dépot légal
SS-1288-2017

ataramiñe 2017
www.literaturakoadernoak.org

Aurkibidea

Hitzaurrea

"Seacliffeko ospitalean eman nituen sei asteak, inoiz izango zenik ere uste ez nuen leku hartan, zoramenaren izugarrikeriaren ikasgai laburtu bat izan ziren. Han igarotako lehen uneetatik jakin nuen ezingo nintzela itzuli nire usuko bizitzara, ezingo nuela ahaztu ikusitakoa. Beste eraikin batzuetan bakartutako jendeek ez zuten izenik, ez iraganik, ez etorkizunik, giltzapetutako oraina besterik. Orain-lur betierekoa, ortzemugarik gabea".

Janet Paterson Frame idazle zeelandaberritarraren hitzak dira hauek, bera ez zuten espetxeratu, ospitalean ingresatu baizik. Berrogeita hamarreko hamarkada aldera izaeraren desorekak elektroshock kolpeka osatu zitezkeela uste zen. Janet Patersonen amak alaba lobotomia bidez zentzatzea espero zuen, baina buru ebakuntzaren zain zegoela, Janetek izkutuan idatzitako "Lagoon" liburuak Zeelanda Berriko literatur sari nagusia, Hubert Churh Memorial Prizea, irabazi eta buru garbiketatik libratu zen. Idatzitako hitz bakoizak heriotza mentaletik urrundu zuen, ebakuntzaren (eta amaren erabakiaren!) aurka erlojupeko lasterketan buru garbiketatik libratzeko bide bakarra izan zuen: idaztea.

Bilduma honetan elkartu diren sortzaileak ez daude ospitale psikiatriko batean ingresatuak espetxean baizik. Dena den, Erving Goffmanen "instituzio total"aren nozioari helduta, espetxean ere bertan atxikia dagoenaren bizitza da erabat eta orobat neurtu, ebaluatu eta "zuzendua". Bizitzaren ertz guztiak irensten dituen munstro bezala irudikatu litezke bata zein bestea. Janet Paterson, ozta-ozta iskin egingo zion lobotomia batetara kondenatua zegoen, espetxean dagoenaren patua lobotomia izan ez arren,

pertsonaren izaeraren desartikulazio goitik beherako bati lotua dago. Espetxeak hiltzen du eta Euskal Herrian baieztapen honen adibide zoritxarrekoak ez dira falta, bilduma honetan bertan, bere kontrazalean ageri zaigun Kepa del Hoyo azkena. “Kausa naturala” egotzi izan da halako kasutan, baina Mikel Antzaren “Ametsak ere zain” liburuko zenbait hitzen oihartzuna gurera ekarriz, azter ezazue gorpua, hiltzaileen izenak bere baitan tatuatuta daramatzanez.

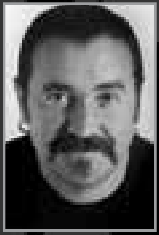
Espetxean zail da ezer kasualitate izatea, kausalitate segida makabro bat akaso, dinamika instituzional eta instituzionalizanteak ezinbestean garamatzan emaitza definitiboa. Hala irudika dezakegu presoa espetxean, esnatzen den unetik beretik batailara salto eginez. Herio betezko patuari aurre egiteko estrategiak asmatuz, biziraungo badu. Joseba Sarrionandiaren letra zenbait oroimenera ekarriz, “barnean dudan mundua ez da barnean naukan gelan kabitzen”. Sorkuntza, dela letrazkoa, irudizkoa, hari, harri edo egur tailatuzkoa, aipatzen den “barne mundu” hori elikatzeko bitartekoa izan bada. Hain zuzen, mundu guztiak kabitu litezkeen norbere baita zaintzeko bitartekoa dugunez sorkuntza. Zer esanik ez espetxeari dagokionean. Burdin elorri arantzez zedarritutako zerumugaz haratago joan nahi izanez gero, espetxeratuak bere baitara begiratzen du, perspektiba zabalago baten bila.

Ikuspegia zabaltzeko, bizirauteko estrategien bilduma txiki bat duzu esku artean. Askotarikoa, bakoitzak bere bidea egin behar duenez. Hain zuzen, preso haina espetxe daudela esan liteke, arrakalatzen dena norbere baita propioa izan badenez. Hartara, preso-sortzaile bakoitzari bere estrategia dario. Berebizikoa deritzogu estrategia hauen ikustaraztea, barrote artean arnas-

tuz borrokan dagoen kide bakoitzaren ahaleginari omenalditxo bat, goraipatze bat egiteko bilduma. (Espetxetik kanpo dagoen) Irakurleak, akaso, topa lezake lerro artean irrifar, malko, hortz estutze erabilgarriren bat. Ezin ahantzi baitezakegu, gaur egun, araua, instituzioa, ordena, burdin arantzez mugatutako espaziotik haratago zabaltzen dela.

Ongi etorri beraz, murruko arrakalen plazatxo honetara.

Ataramiñe'2017

Karlos Cristobal Martinez
1964
Sondika

1996ko uztailaren 24tik hona dago espetxean.

Centro Penitenciario Botafuego
11206 Algeciras
Cádiz

BIDAIA

Algecirasen, 2017ko martxoaren 29a

Arratsaldeko seiak aldera, orduan esan didate itxaroten ari nintzen eguna iritsi dela, gurasoak ikusteko kondukzioan noala. Zaballako espetxera eramango naute. Eskatu nuen haiek ikusteko baimen berezia onartu didate. Etxean, gurasoekin, ordubete inguruan egon ahal izateko. Haiek ikusi gabe lau urte baino gehiago eman ostean, gurasoak besarkatzeko *baimena* eman dit Zaintza Epaileak, espetxeak hori bera ukatu baitzidan. Orain, aldiz, etxera ailegatu ostean, haiengandik berriro urruntzeko unea iristean, ez dakit prest egongo naizen.

Bidaia dela-eta, ziegan neukan guztia jaso behar izan dut, dena, *Ingresos* modulura eramateko, agindu didaten lez. Hasi dut, dena planifikatu nahian; buruan, askotan, antolatuta neukan plangintza egin nahian. Lehenengo minututako urduritasuna igaro ostean lortzen joan izan naiz. Ziega hutsik geratu da, itxura triste zerion.

Afarirako ziegetako ateak zabaldu dituztenean, adiskideak eta lagunak patiora jaitsi diren bitartean, nik nire gauzak sarrera modulura eraman ditut. Bidaian eramango dudana zein, hemen, erretenituta utziko dudana. Modulutik irten aurretik, adiskideak agurtu ditut, gaua beste modulura igaroko nuelakoan. Itzuli arte ez nituen berriz ikusiko. Preso sozialak ere etorri zaizkit agurtu nahian. Betebeharreko errituala. Badakit horietako batzuk, bueltan ez dira hemen egongo, modulu edo espetxez aldatuko baitituzte. Adiskideekin berdin gerta daitekenaren beldurrez ekingo diot bidaiari.

Sarrera modulura eraman ditudan poltsak, bakoitzean etiketa bana jarriz, identifikatu dituzte. *Amerikana* batean (gela barrote-

dun batean) itxaroteko esan didate. Nik uste nuen betiko ziega batean afaldu eta lo egingo nuela. Ba, ez! Nengoen modulura bueltan bidali naute, nerabilen ziegan lo egiteko.

Bihar goizean sarrera modulura eramango naute, Guardia Zibilen kondukzio-autobusean igotzeko. Biharko kondukzioa Puerto IIIra doa.

Espetxe Zaintza Epaitegi Zentralak gurasoak ikusteko bidaia onartzen didanaren autoa eman zidatenetik sei egun igaro dira. Segi egun urduri, ezjakintasunaz janda: noiz, zelan, nondik, noiz arte... eramango ninduten jakin gabe. Urduri gurasoak ikustera naramatelako. Gutxiago jaten.

Martxoak 30

Gutxi egin dut lo. Begiak zabaltzean, ziega hutsik, triste, hotz antzeman dut, hormek ere txuriago ziruditen. Askotan bizi izandako esperientzia ahaztu honen aurrean, sentsazio arraro samar nabaritu dut.

Gosaria. Mahai berean lagunekin. Erlaxaturik. Bukatu bezain pronto, aldiz, deitu didate. Beraz, agurtzeko errituak errepikatu behar izan dut. Sarrera modulura joan, tramiteak egin, miaketak, autobusera igo eta bidaiari ekin. Puerto IIIan nire zain daude.

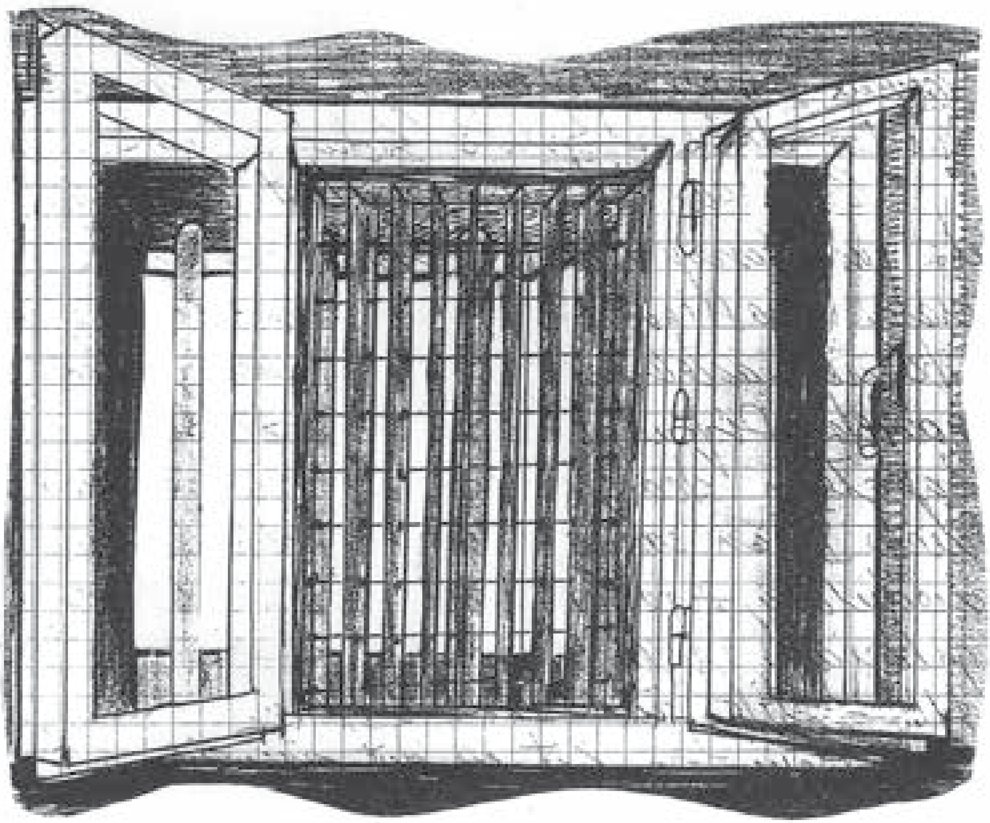
Iritsi, eta betikoa. Miaketa integrala: biluzik. Gaua igarotzeko lau gauza hartu, eta ziegara. Isolamenduko lehenengo galerian. Bazkaldu eta egun osoa ziegatik atera gabe emango dut. Egun bakar bat Puerton eta, bihar, Kordobako bidaia. Pozik.

Bada, ezin dut ezer ziurtzat jo. Nahiz eta funtzionario batek bihar banihoala esan, arrastian kontrakoa esan didate: gutxienez, astelehenera artea hemen geratuko naizela. Bat-batean, disfrutatzen nuen poztasuna pikutara joan da. Berriz, lau egun Puerto IIIan, isolamendu moduluan, bakartze zigorrak ordaintzen ari direnen galerian. Duela zazpi urte bezala. Horregatik Algecirasera eraman ninduten. Orduko ondoko ziegan sartu naute.

Ez dut oraindik galeria honetan egun oso bat bete, eta, jada, arrastian zigorturik ekarri duten senegaldar-galego batentzat psikologo hezitzailearen lana egin dut. Ondo ziega batean sartu dute, urduri xamar; zer gertatu zaion eta zergatik zigortu duten ulertu (nahi) gabe; hitz egiteko behar aseezinaz. Ni, aldiz, ikasteko ezin kontzentratu, zegoen zaratagatik. Beraz, bere egoeraz hitz egin dugu.

Galerian zeunden beste presoekin berba egiten, Algeciraseko kartzelan ezagutu nuen malagar bat topatu dut, bakartze zigorra ordaintzen ari zela. Duela urte bat Algecirasetik Ocañako espetxe zaharrera eraman zuten. Ondo zebilen bertan: lana, soldata, aske irteteko data aurreratzeko aukera... baina arazo batzuk zirela bitarte, zigortuta Puerto IIIra ekarri zuten.

Nekatuta nago. Gutxi bazkaldu badut, gutxiago afaldu dut. Gainera, oheratu aurretik, ohea egin behar dut. Oraindik ez dut ziega guztiz egokitu.

Martxoak 31

Atzo urduri banenbilen, gaur, aldiz, erlaxatuago. Astelehenera arte hemen utziko nautela barneraturik, egun hauetarako plangintza desberdin bat burutu dut. Gaur, Kordoba eta Madriletik joan ordez, astelehenean Extremaduratik eramango nautela pentsatzen dut.

Goizean patiora atera naiz, lau ordu, ni bakarrik. Ibili, irratia entzun, irakurri eta ikasi. Goiza horretan eman dut.

Bigarren eguna dutxatu gabe. Ez dut oraindik txankletak eta toailaren bila joatea lortu. Eskatu dudan arren, ez didate kasu handirik egiten.

Voto de silencio egingo banu bezala. Horrelaxe nabil. Ia egun osoa inorekin berba egin gabe. Patioan, bakartuta eduki banaute, senegaldarra goizean eraman dute. Galeriako beste presoek beraien artean soilik hitz egiteko joera daukate. Klausurako monastegi batean banengo bezala bidaia egingo dut, gelditzen zaidana antzeko baldintzetan izango delakoan bainago. Bidaia hastean ez nintzen bakardade gazigozo honekin akordatzen. Dena den, preso sozial askok haien solasaldietan jorratzen dituzten gaiak entzun ondoren, nahiago dut bakardadeaz gozatzea. Nahiz eta hemendik dauden gehienak berritsu hutsak izan, ez da batere erraza solaskide on bat bilatzea patio hauetan.

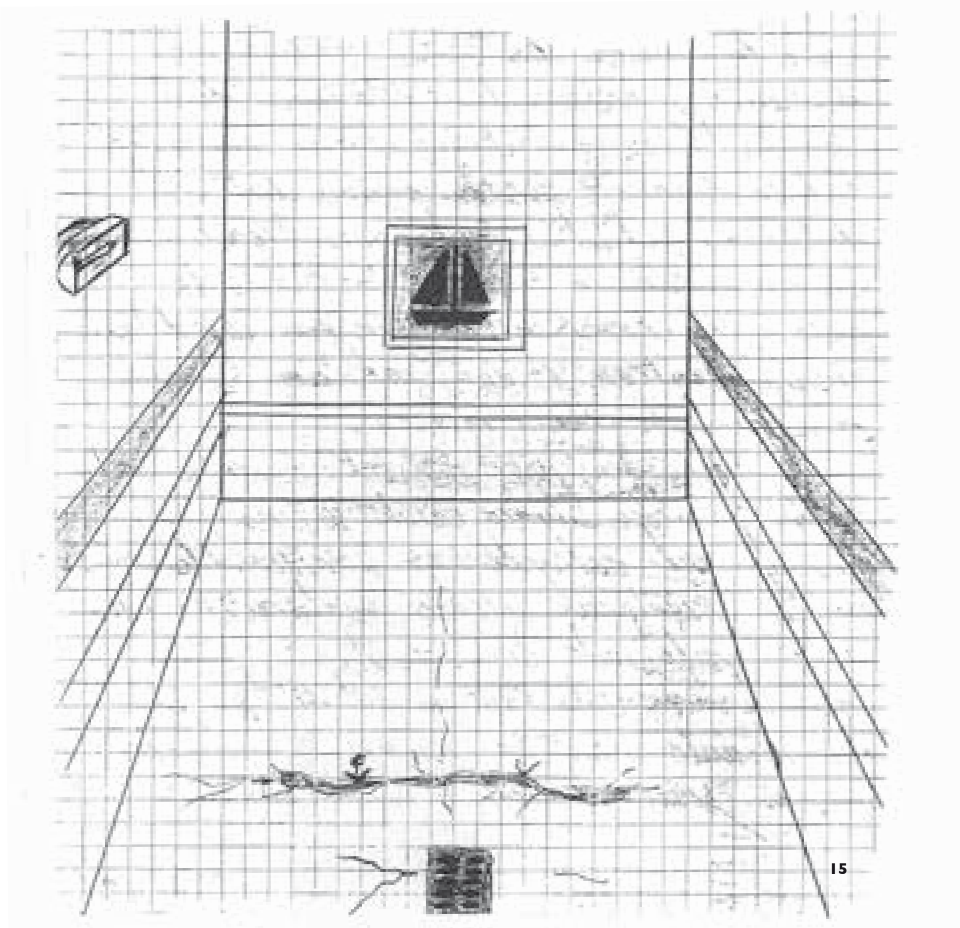
Apirilak 1

Patiora arratsaldeko txandan aterako nautela esan didate. Azken zortzi-bederatzi egunetan pilatzen joan zaidan urduritasunaren eragina nabaritzen hasi naiz. Urdailean pairatzen ari naiz. Eta ordu gutxi egiten dut lo. Gainera, moduluko ekonomatuan erosketak egiten ditudanean, eskatzen dudan produktuaren kantitate handiagoa ekartzen didate, eta gehiago kobratu ere.

Aurreko guztia dela eta, txankletak eta toaila eskatzea ahaztu egin zait. Hirugarren eguna dutxatu gabe. Bada, berriro, konketan eta toaila txiki batekin egin beharko dut. Oinak ere konketan sartzen, ur hotzez.

Apirilak 2

Azken eguna Puerto Illan. Bihar, bidaiaren bigarren etapari ekingo diodala aipatu baitidate. Hala bada, biharko gaua Extremaduran egin nezake. Eta, hortik Castilla-Leonera. Nondik eta nora? Ez dakit.

Patioan nabil, goizeko txandan atera bainaute. Kafea hartu berri dut, ekonomato eskaera oraintxe ekarri baitidate, goizeko 11:10etan.

Boligrafoaren minarekin idazten ari naiz, patiora sartu aurretik plastikozko zorroa kendu didatelako. Lehenengo graduan sailkatuta naukatelako. Horrelaxe arrazoitu didate. Atzo eta herenegun, ordea, ez zidaten kendu. Bada, espetxeko betiko ohikotasuna: ez duzu inoiz, hurrengo egunean, araua berdin aplikatuko duten jakingo.

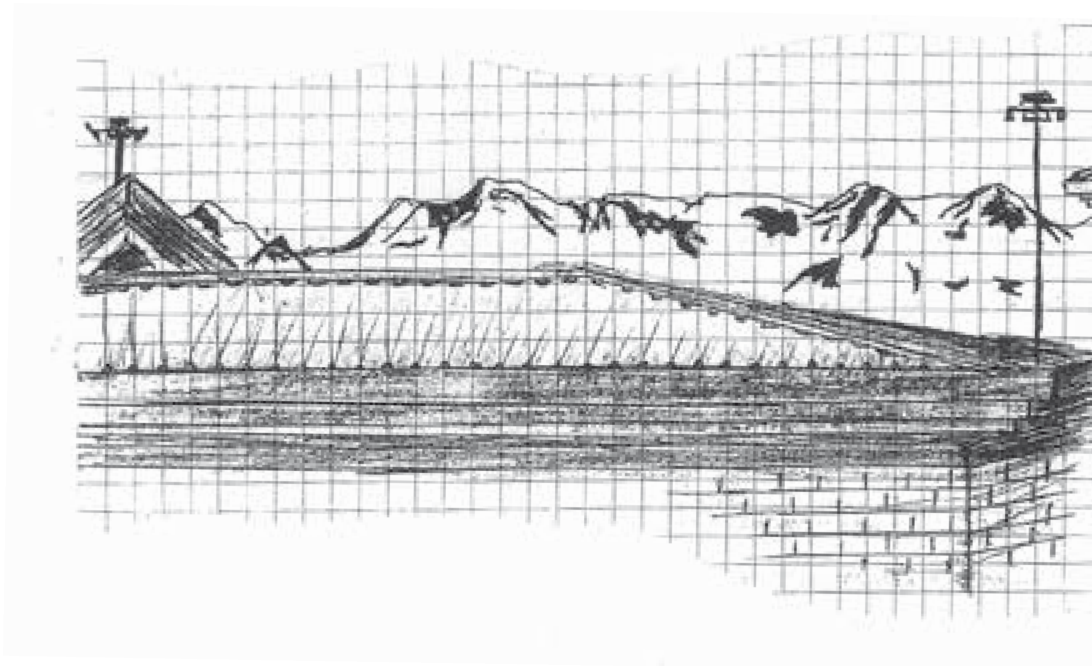
Granada. Apirilak 3

Lasai eta, aldi berean, haserre. Lasai, Euskal Herrira igotzeko bidean bainabil, inon gehiago itxaron gabe. Mediterrareoko bidetik naramaten, azkarrago Granadako Albolote espetxean aurkitzen naiz. Hasieran aurreikusten nuen bidean, harik eta Puerto IIIra -beste alderuntz- eraman ninduten arte. Gaur, Granadan, dutxa bero on bat hartu ahal izan dut; Puerton ezin izan nuena.

Aldiz, haserre, Granadara doan kondukzioa Algecirasen bertan hartu ordez, Puertora eraman nindutelako, lau egun beranduago berriro Algecirasetik pasatzeko. Madrilgo bulego baten, lau egunez *trantsito* egin nezan, Puerto IIIra eramango nindutela erabaki zuten. Beraz, joan den aste burua bisita gabe utzi zidaten. Baita ere, gurasoekin telefonoz berba egin gabe. Hau da. Algecirasetik gaur igarotzen zen kondukzioan sartu ordez, lau egun lehenago Puerto IIIra eraman ninduten, sendiarekin komunikatu gabe utziz. Jokaldi ederra egin didate.

Ingresos moduluan sartu naute, arrastia eta gaua igarotzeko, bihar Murtziaraino -Almeriatik- eramango bainaute.

Sierra Nevada ikusten ari naiz. Zati txiki bat ikus dezaket, teilatu gainetik; halere, zoragarri, elurrez tindaturik. Aspalditik, halako paisaia ikusi gabe. Bihar, Almeriako eta Murtziako basamortu paisaiak.

Apirilak 4

Murtzia. Espetxe berrian. Isolamenduko galeria batean, arrastia eta gaua igarotzeko. Lau gara: murtziar, saharar, marrokoar eta euskaldun bana. Aspaldiko txiste txar bat kontatzera banindoan bezala.

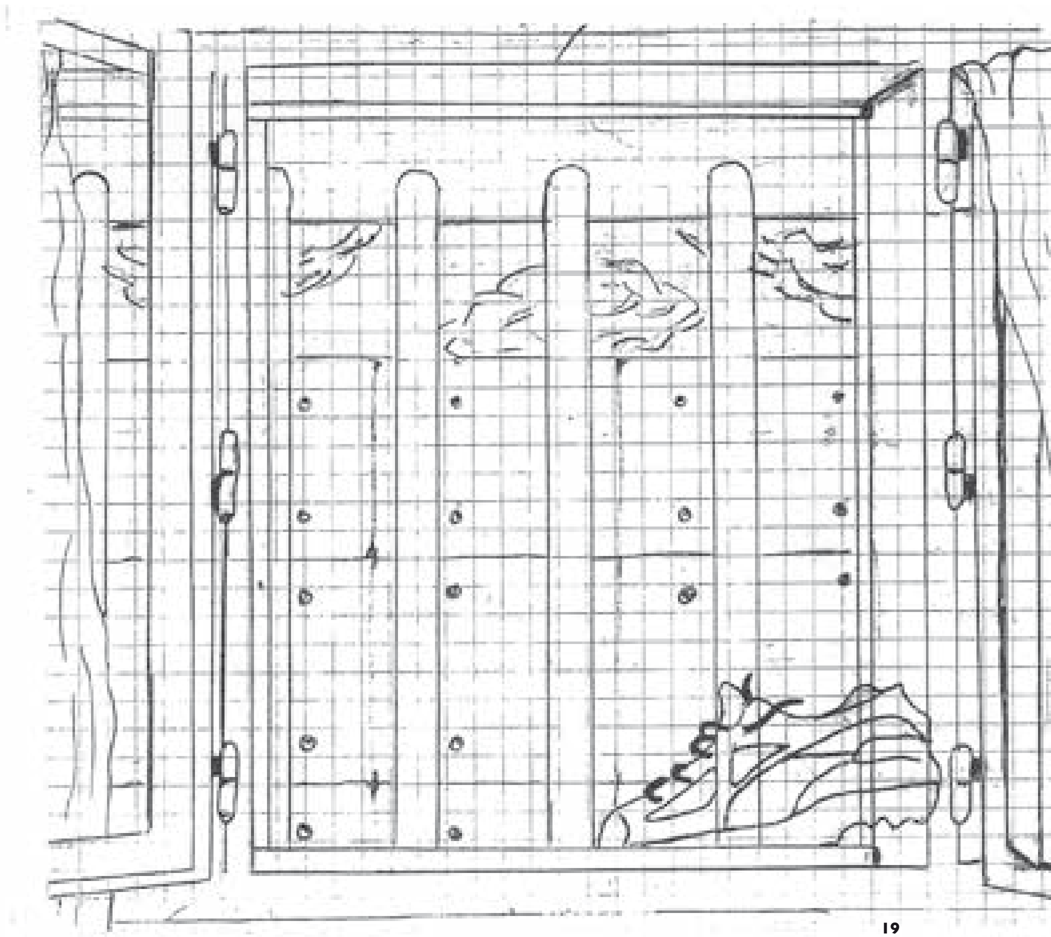
Murtziarra eta sahararra ez dira ixiltzen, leiho batetik bestera hitzak doaz eta bueltan datoz, isilune xume bati tarte apur bat eman gabe. Gainera, haien ziegen artean, ni. Erdiko ziegan. Beraz, irratiko aurikularrak ipinita, haien negozio eta kontuak ez entzuteko. Zoritxarrez, sahararra ezagutzen dudala konturatu naiz. Algecirasen elkarrekin ibili ginen. "Mundua zapi bat da", esan dit. Ordea, eta gauden egoeran, nik ideia hori birplanteatuko nuke, espetxe sistema zapi zikin eta krudel bat dela esateko, non barruan gaudenok edonon eta edonoiz gure artean, behin eta berriz topo egiten dugun.

Aulki bat badaukat, ziegan. Granadako trantsito ziegetan ez dago aulkirik. Imagina ezazue zelan egin behar nuen bazkaltzeko eta afaltzeko, edo idazteko. Zutik, jan ahal izateko, dagoen porlanezko mahaiaren ondoan. Aspalditik garbitu ez duten mahai ziztrin bat. Eta ohean eserita idazten nuenean. Leiho aurrean, tamalez, bost bat metrora, murru bat dago. Ordea, ortzia ikus daiteke murru gainetik. Nire solaskideen arabera, ondoan emakumeen modulua daukagu. Haren burmuinean, abestiak zioen lez, "sexu, droga ta...".

Puerto IIIan janaria hartzeko bandeja nik garbitu behar izan nuen. Estropajo zati bat eta *mistol* antzeko zerbait eman zizkidaten. Granadan, aldiz, bazkaldu eta afaldu ostean, ziegarik ziega, erretiluen bila zetozen, eramaten zituzten, eta hemen ez dago bandejarik. Haren ordez, sakotontzi txiki bi banatzen dituzte, gehi haiek garbitzeko likido apur bat, mostratxarik gabe.

Sei egun kondukzioan, jada, Euskal Herrira joateko. Hiru espetxetan lo egiten. Bihar, Valentzia aldera.

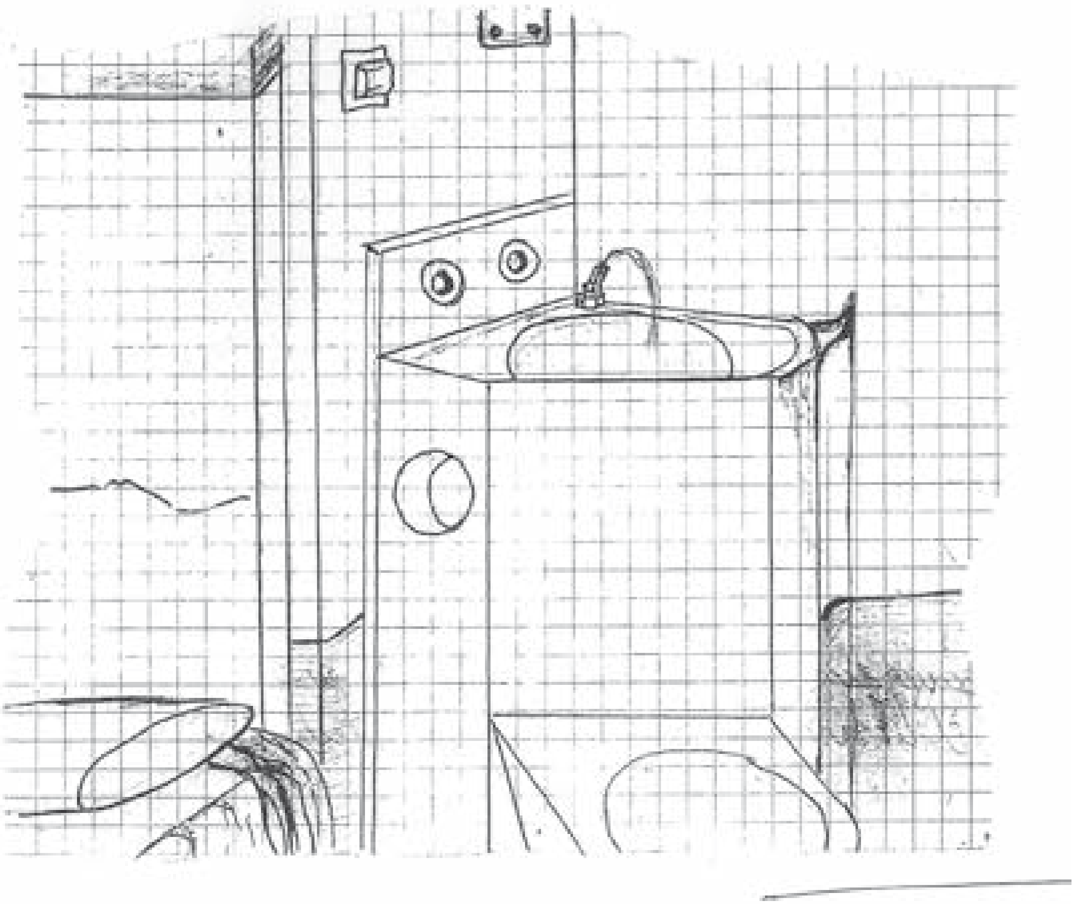
Bizarra egin beharko nuke, baina, transitoan izanik ez didate ezer salduko edo emango horretarako. Are gehiago, hortz-eskuila erosten saiatu naizenean, kirtena erditik moztu beharko luketela aipatu didate. Baldintza horrekin ez dut erosi. Ez didate horren argudiorik eman. Ez diet galdetu, betiko *segurtasun* arrazoia dela badakidalako. Isolamendu askotako ergelkeria.

Valentzia. Apirilak 5

Isolamendu galeria zaharberritu batean sartu naute. Ziega ikustean, Herrerako isolamendu moduluko ziegekin akordatu naiz. Nahiz eta desberdintasun nabariak izan, ziega hauek daukaten *xarmak* Herrera de la Manchako isolamenduan izandako egonaldiak gogorarazi dizkit. Zorionez, hemen, berritze lanaren ondorioz, dutxa ipini dute (lehen ez zegoen). Komuna eta konketa ere berriak dira.

Arrastian, patiora ateratzen utzi didate. Espetxe batzuetan (Puerto III edo Granada, esaterako), gaua pasatzeko eramaten bazaituzte, arratsalde horretan ez dizute patiora irtetea uzten; nahiz eta goiz osoa Guardia Civilaren autobus barruan eman. Bi ordu egin dut, Herreran kideek daukatena baino handiagoa den patio batean. Herrerako patio txiki horietan eman nituen hamar urte baino gehiago. Bada, ziegara sartu ostean, goiko galerian dagoen El Salvadorreko preso batek aholku juridiko batzuk eskatu dizkit, *euskalduna* nintzelako, *euskal preso politikoa*. Ez dut aspertzeko betarik.

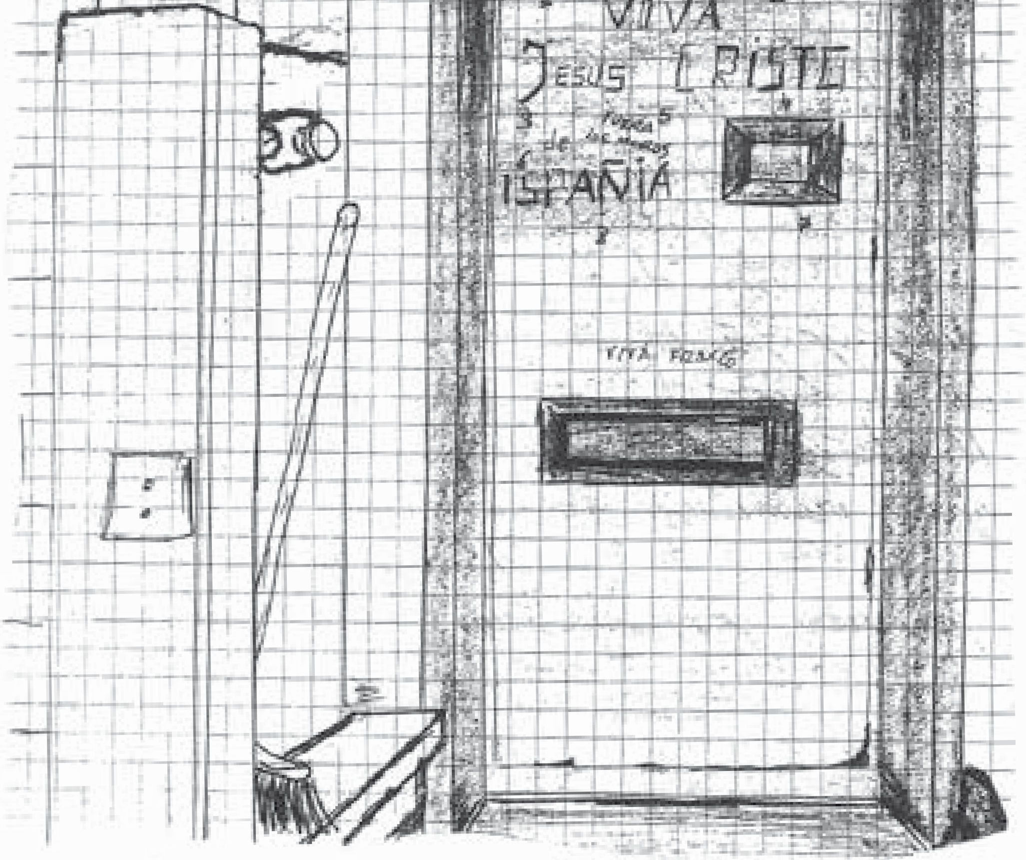
Apirilak 6

Atzo, iluntzean, ondoko ziegara Jose Mari Noboa, gasteiztarra, ekarri zuten. Murtziako espetxe zaharretik igo dute. Bere aita gaixorik dagoelako Euskal Herrira eramaten dute. Gauean, leihoetatik, apur bat hitz egin genuen. Gaur goizean, autobusean, elkarrekin jarri gaituzte. Hizketaldi luze bat izan dugu. Espetxetako kontuak izan ditugu hizpide. Berak Algecirasen dauden batzuk ezagutzen ditu, eta nik Murtzian dagoen beste bat. Bidaia, neketsua izateaz gain, eramangarria izan da.

Bada, Zueran gaude. Elkarren ondoko ziegetan jarri ordez, gure artean ziega huts bat utzi dute.

Pirinioak ikusten ditut. Gertuen ikusten dena *PrePirinioa* dela aipatu didate. Urrunera, elurtuta, zuri dagoena, Pirinioak. Hogeita bat urte badira azken aldiz ikusi nuenetik. Orduan Iparraldetik Hegoaldera nindoan, nire engaiamendu militantea Euskal Herritik kanpo betetzeko.

Tenperatura preskoak, hotzak, berriro sentitu nahi nituenak. Aldiz, Algeciraseko espetxean gutxitan disfrutatzen dugunak. Gauean hotz egingo du, baina ziega barruan berogailua piztuta dago. Begiak lehortzen ari zaizkit. Begietarako kolirioa eskatu behar izan dut.

Zuera, trantsito modulua, 68. ziegako ate barrualdea

Atean bertan mezu asko idatziak daude. Gehienak gertutik soilik irakurtzen dira. Horietako batzuk hauexe dira:

1. Freedom for the Basque Country.

2. Si no andamos prevenidos los medios de comunicación harán que amemos al opresor y odiemos al oprimido. Malconm X.

3. Lyberté pour le Pays Basque.

4. Muerte a todos los moros.

5. Estado español = cárcel de pueblos.

6. La única lucha que se pierde es aquella que se abandona.

7. Los moros no comen cerdo porque es como si se comieran a su puta madre.

8. No existe Jesús de España
   - Su nombre verdadero es Issa
   - Ha nacido en Oriente Medio, Palestina
   - No habla español, habla arameo, la lengua más antigua del mundo
   - Aprende, burro ignorante.

Badaude beste batzuk, baina aipatu gabe utziko ditut.

Apirilak 7

Zaballa. "Alava-Araba" espetxean. Iritsi bezain laster zigor bat ipini didate, ziega berean beste preso batekin egoteari uko egin diodalako. Banekien gertatuko zela, aspalditik gure kolektiboaren lagun bat hara eramaten duten bakoitzean, ziegan bikoiztuta egotea agintzen diotelako, eta, horri uko egin ezkero, zigorra jartzen dizute. Bada, niri ere bai. Barne arau bat dela argudiatuta, guri ezartzen digute betebehar hori, legearen aurkakoa bada ere. Lehenengo graduan sailkatuta dagoena, ez bada egoera berezi batean aurkitzen, ezin dute ziegan bikoiztu: ziega beste preso batekin partekatu. Hala ere, gurekin, Zaballan "arau" hori betearazten tematu dira.

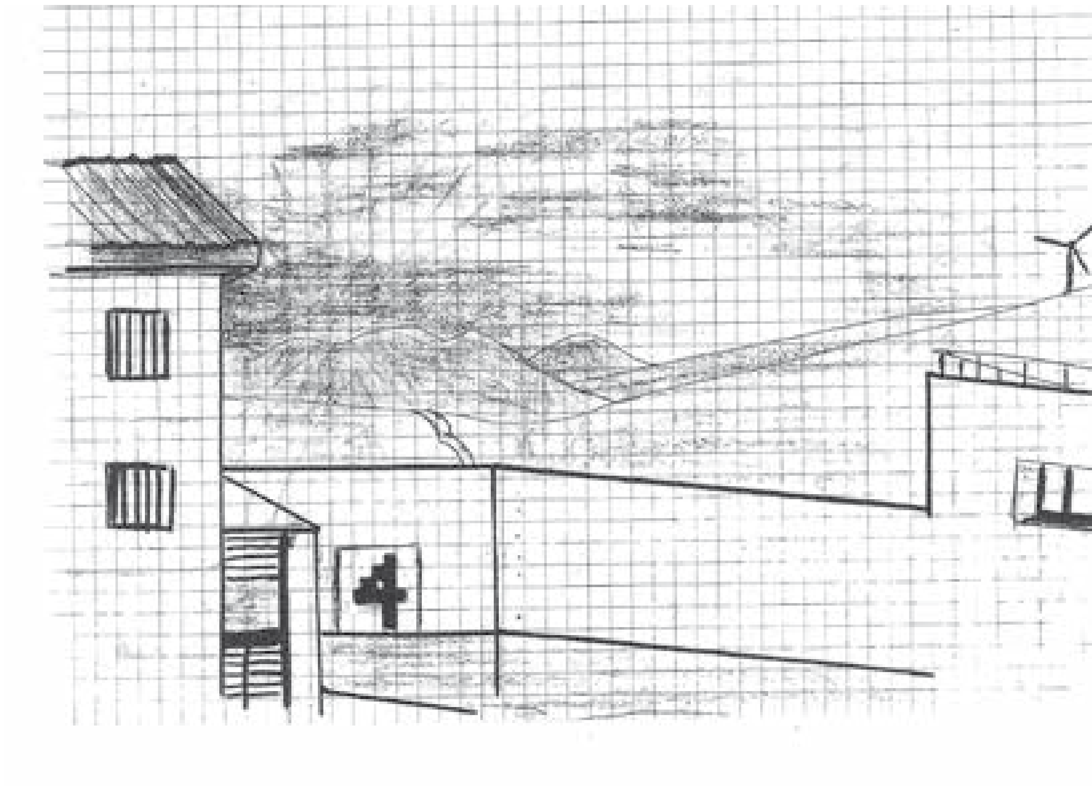
Araban dagoen espetxe espainiar honetan hasierako izapide burokratikoak eta elkarrizketak egiten hasi naizenean, kartzela honetara martxoaren 31n iritsi behar nuela aipatu didate. Are gehiago, elkarrizketatu didan hezitzaileak zeukan iritsi berrien zerrendan kartzela honetan egun batzuk neramatzan bezala agertzen nintzela ziurtatu dit. Bada, data horretan Puerto IIIan egun bi trantsiton neramatzan. Beraz, ez dakit zer egin duten edo zer egin nahi zuten.

Euskal Herrira itzuli naiz, ondo sentitzen naiz. Arabara ailegatzean, errepidetik sartzean sentsazio berezi bat nabarituko nuela pentsatzen banuen ere, ez da horrela izan. Bai, ordea, ziegako leihotik ingurukoa begiratu dudanean. Klandestinitatera joan nintzenetik, ia 23 urteren bueltan, etxean aurkitzen naizela konturatu naiz. Nahiz eta espainiar espetxe batean egon. Nahiz eta denbora gutxirako izan. Euskal Herriaz inguraturik nago.

Hamarkada bi baino gehiago igaro ostean, berriro, ETB1 ikus dezaket. Euskaraz emititzen den telebista kate bat! Espetxealdiko lehengo urtetan, gauez, irrati txiki batean -Valdemoron zein Herreran- Euskadi irratiaren frekuentzia harrapatzen saiatzen nintzen. Seinalea interferentzia eta zarata ugarirekin iristen bazen ere, Euskal Herriko leihatilatxo bat baneukan ziegan bertan. Ure horietan, gure herriarekiko lotura sendotzeko, urruntasunean, behar nuen beste tresna bat bihurturik. Orain, ordea, Hala Bedi irratia sintonizatzen saiatuko naiz.

ETXEAN NAIZ!

Aste bete barru Andaluziarako bidean aurkituko naiz. Eramango naute. Ostera, orain, maite dudan herrian, aberrian nago. Bizitzeko, gozatzeko, disfrutatzeko... nahiz eta espainiar kartzela batean giltzapeturik egon.

Apirilak 13

Euskal Herrian jarraitzen dut. Ezin dut ziurtatu Algeciraseko espetxera bihar eramango nauten, edo, hemen, egun batzuk gehiago geldituko naizen. Etxean, gurasoekin, herenegun egon nintzen; beraz, edonoiz eraman nintzakete. Dauzkadan lau gauza biltzeko, eta Euskal Herritik kanpora eramango nauen bidaiari ekiteko prest nabil.

Oraingoz ez gaituzte espetxe honetan nahi. Madrilgo gobernuaren apustuak, hain zuzen ere, guztiz kontrakoa izaten jarraitzen du. Gaixo edo hilzorian dagoen familiar bat ikustera (etxean edo ospitalean) ekartzen duten gutarikoa, kartzela honetan aste bat edo bi eman ostean, zegoen espetxera bueltatzeko bidean aurkitzen da. Preso gaixoak hilzorian daudela ziurtatu arte ez badituzte inolaz ere askatu nahi, ezta hurbildu ere, besteok zelan eta zergatik ekarriko gaituzte Euskal Herrian dauden espetxeetara? Gure hurbilketarekin etekin politikoren bat lortuko al lukete? Ez, ezta? Beraz, Algecirasera itzuliko naute; gutxienez, "Araba" espetxean aste bi egon ostean izango da.

GURASOEKIN EGON NINTZEN!

Zelan deskribatu zer sentitu nuen? Ez dakit, ezin dut. Gurasoak besarkatzea. Etxeko sukaldean egotea, hazi nintzen lekuan. Jaio nintzen etxean. Gurasoekin batera, berriro. Sendiak inguraturik; gurasoak, anai-arrebak, lobak, loben seme-alabak eta koinata bat. Haien aurpegietan poztasuna antzematen. Loben seme-alabak ezagutzeko aukera. Guztiekin berba egin nahian argazkiak egiten zituzten bitartean. Metalezko mahai-tresnekin jaten. Bertatik, giro eder horretatik, irten nahi gabe, etxekoen babesa eta beroa

sentitzen nuelako. Une zoragarri horiek betikotu nahian. Baita ere, kalean zoragarri horiek betikotu nahian. Baita ere, kalean bildutakoen babesa heltzen zitzaidan momentuak.

Kalez jantzitako ertzainak etxe barruan egoteak urduritasun apur bat eragin zuen. Baita tentsio pixka bat.

Alde egin nuenean, etxera nire bila joan zirenean, gurasoek une latz bat pairatu zuten, ertzainek portaera eta jarrera bortitza eta erasokorrak izan zituztelako. Eta, ahaztutako oroimen horiek berriz azaleratu ziren.

Etxetik ateratzean, errepideko espaloian bildutako jendeari oldartzeko prest ertzain uniformedunak ikusi ditut. Euskal preso politikoekiko elkartasun keinu ñimiñoa ixiltzeko prest. Oraindik, arriskutsuak izaten jarraitzen ei dugu.

Etxera joatean, zein espetxerako bidean -bueltan-, telebistaren bidez baino ez nituen eraikuntzak, biribilgunean eta aldaketa urbanistikoak ezagutzen, ikusi izan ditut. Eta ezagutzen en zituen gehiago. Flipatu egin dut. Gorbeia ere ikusi dut, Anbotorekin batera gehien igo dudan mendia. Eta irudi hori nirekin geratuko da, euskal mendiekin amets egiten jarrai dezadan.

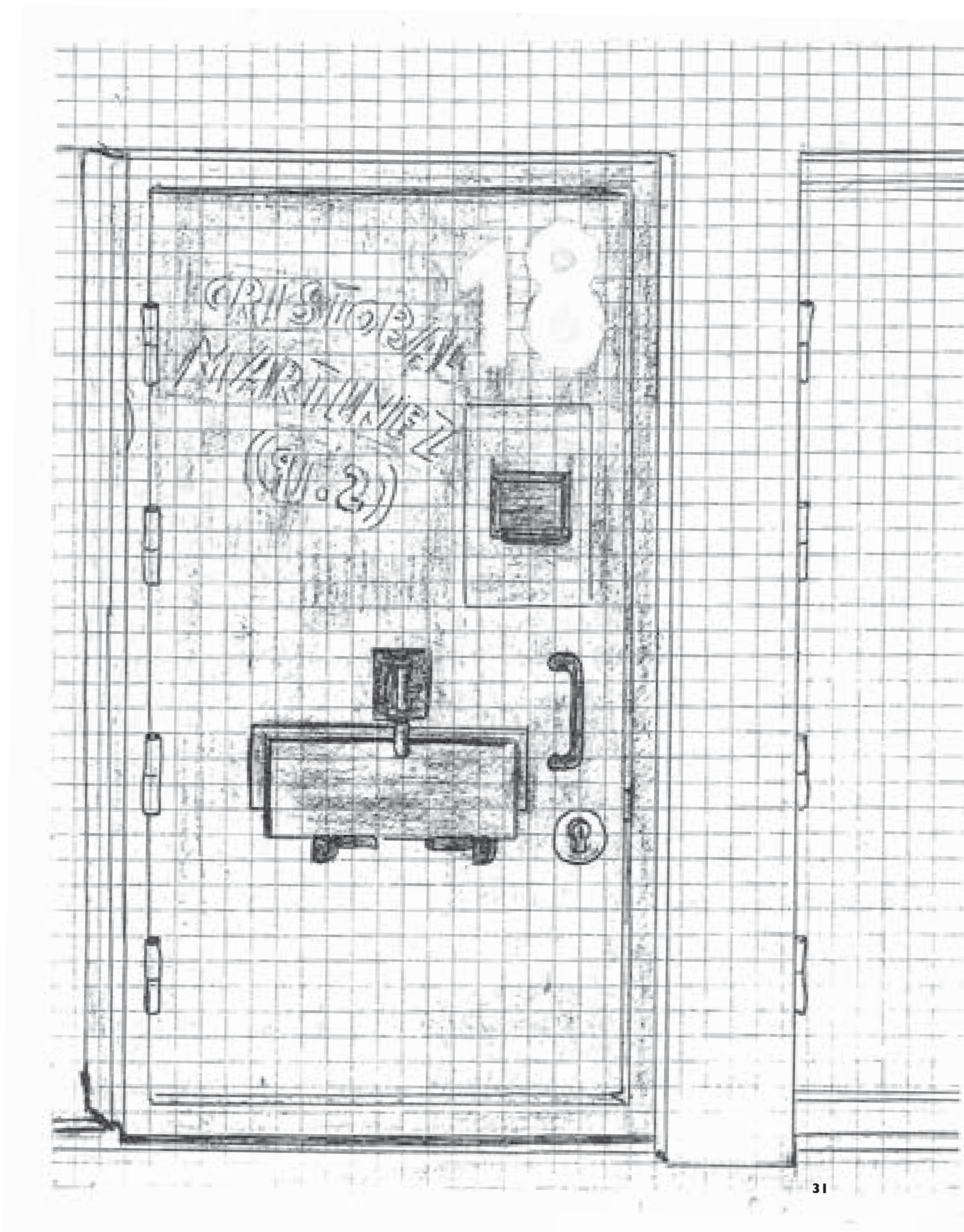
Apirilak 16

Ustekabeak ez badaude, datorren ostegun goizean sendiarekin aurrez aurrekoa egingo dut. Eta, arrastian, Afrika ondora bueltatzeko bidaiarako gauzak prestatzen hasiko naiz. Ez nuke egin nahi izango, baina tira, halaxe da istoriotxo hau, eta prest nabil. Ez da batere erraz izango berriro Euskal Herriari agur esatea.

Joateko balizko eguna hurbiltzen den heinean, urduritasun apur bat gehiago nabaritzen nabil. Hangoa ederki ezagutu arren, buruan, berriz, eskema mentalen aldaketa nabarmena pairatuko dut Botafuegos espetxera iritsi ostean: jendea, espetxeko funtzionamendua, eguraldia, oihuak, usainak, patio edo moduluko giroa, espainiar eta andaluziar telebista kateak eta irratiak... Ostera, horiez gain, berriro urrunkeraren sentsazioa, dispertsioak eragindako komunikatzeko zailtasunak, eta, garrantzizkoa, gurasoak ez ikustea.

Zaintza epaileak, bere ebazpenean, "resulta de justicia que el hijo visite a sus padres", esaten bazidan ere, ez dakit berriro etxera joateko baimena emango didaten. Eta, hala balitz, noiz. Zoritxarrez, horretan ez pentsatzeko ohitu naiz, gurasoekin astero telefonoz berba egitea helbururik nagusiena bihurtu baitzait. Gauza arrunt eta erraz iruditu arren, batzuetan egin ezin bihurtzen zaigun desio eta nahia bilakatzen da. Askotan, dispertsioaren zein aplikatzen diguten komunikazioen kontrolaren ondorio eta eragin zuzena.

Euskal Herritik kanpo hamarkada bi baino gehiago igaro ostean, Zaballako espetxean egonaldi honekin disfrutatzen nabil, aste bi izan arren. Etxean egon eta sentitu naiz. Orain, datorrena datorrela, banoa pozik, lasai eta indartsuagoa eramango nauten txokora. Hau da, usategi erraldoi bihurtu den Algeciraseko "gatazkatien modulura". Beste moduluetan arazo larriak eragiten dituzten presoak gu gauden modulura ekartzen dituzte, eta hauetako batzuek usoei patioko txoko guztietan ogi zatiak botatzen dizkiete. Beraz, usoak ugaritu dira, asko.

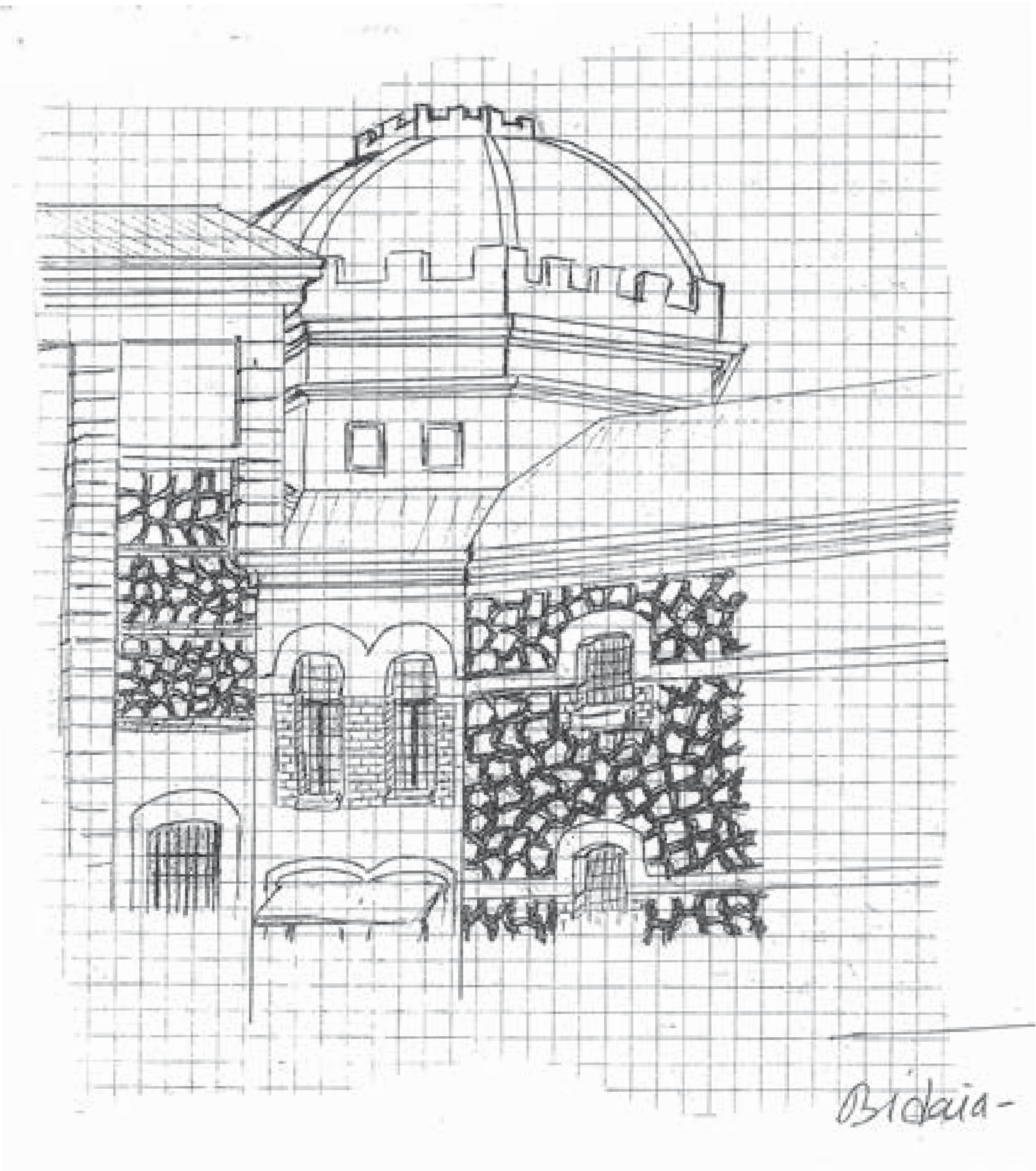

18
CRISTOBAL
MARTINEZ
(U.2)

Apirilak 21

Goizean Zaballatik atera naute eta bazkaldu ordurako Burgosko espetxean banengoen. Berriro isolamendu edo zigortuentzako ziega batean, 1. graduan sailkatuta naukatelako. Bakartuta.

Atzo, arrastian, bidaiarako poltsa prestatzen ari nintzela, ziegan bikoiztuta ez egoteagatik ezarritako zigorra ekarri zidaten, zigor proposamena (zigor prozeduraren lehenengo pausua), eta funtzionario baten agindua betetzeari uko egitea leporatzen didate, nahiz eta aginduak 1. graduan gaudenori aplikatzen diguten espetxe-legearen aurka egin.

Bada, Burgosko espetxe zaharra, aldiz, berrituta dagoen ziega batera sartu naute. Mahaia eta aukirik gabe ziega honetako leihoa erraldoia da. Orain arte, egon naizen ziegetan ikusi dudan handiena. Eguzkiaren izpiak eta argitasuna barruraino sartzen dira. Nahiz eta barneko patio batera eman, ikuskizun ederra daukat: bederatzi pinu altu, enbor zuzen eta sendoekin. Haizearen eraginez, haien adar-buruek alde batetik bestera egiten dute dantza, kulunkatuz. Eta, adarretatik, saltoka, mikak eta kurloiak.

Bidaia-

Apirilak 23

Madrid. Valdemoro. Eta, iritsi bezain laster, lehenengo ustekabea pairatu izan dut. Atzo goizean, Burgosen, kondukzioaren autobusera igo aurretik, pikolo batek astelehenean -etzi- Algecirasera doan autobusean sartuko nindutela esan bazidan ere, hon iristean espetxeko funtzionario batek asteazkenera arte Valdemoron geratuko naizela ziurtatu dit. Hau da, egun bi gehiago Madrilen, eta Puerto IIIra doan autobusean -Kordobatik- aterako nautela. Beraz, beste lau egun Puertoko isolamendu moduluan. Bidaian zazpi egun eman ordez, uste nuen bezala, hamaika egingo ditut.

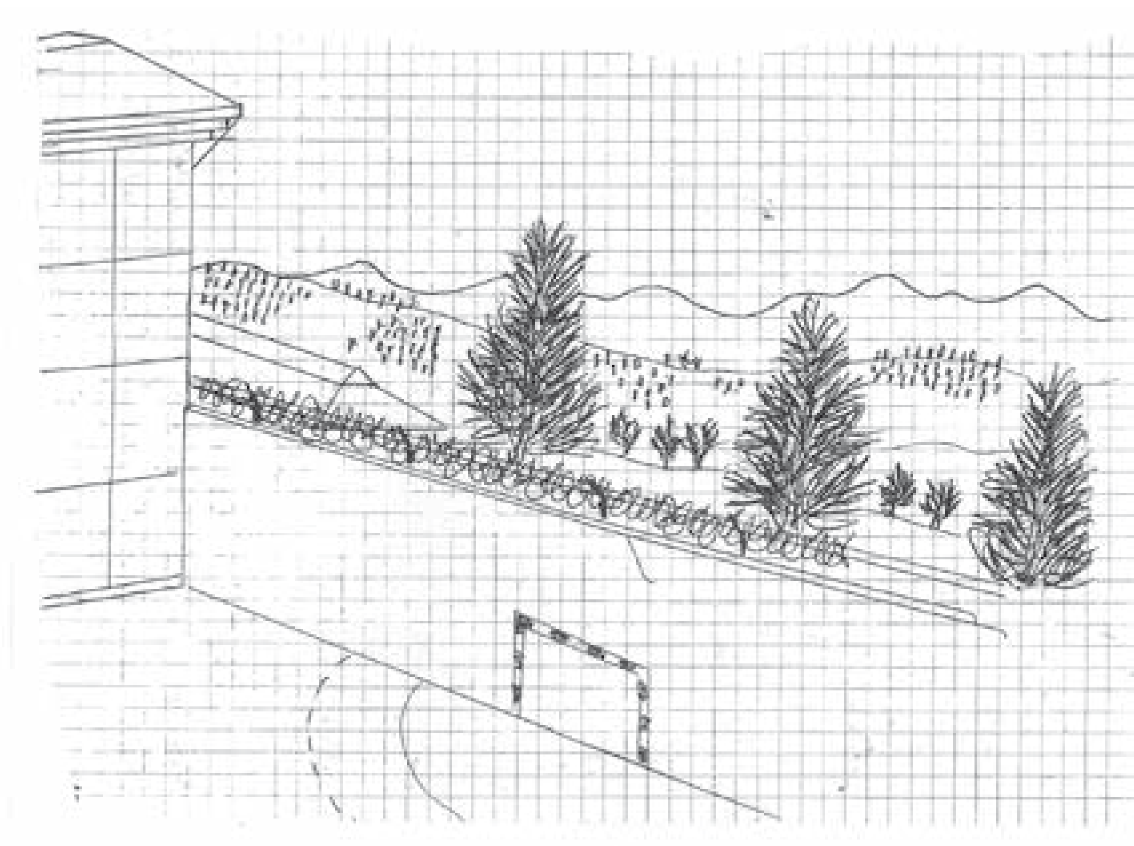
Bidaian darabildan arropa, ia egunero, garbitu behar dut, hartzen duen ke eta tabako usaina kendu ahal izateko. Autobusean erretzea debekatuta egon arren, eta *guardia civil*ek igo aurretik presoi miaketak egiten badizkigute ere, jendeak tabakoa sartzen lortzen du. Eta autobus barruan erretzen da. Benemeritakoek badakite -pertsona guztiek bezala sudurra eta usaimena dauzkatelako-; haien autobuseko ziegetan doanak erretzen duenean, bidaia lasaiago eta arazorik sortu gabe egiten duela dakiten bezala.

Arrastia, patioan, Derion bizi den ginear batekin hitz egiten eman dut. Zaballan ondoko ziegan neukan, eta ez nekien Txorierrin elkarren ondoko herrietan bizi ginenik. Biak txorierritarrak, nahiz eta berak Bilbo nahiago gure bailara txikiaren aldez.

Aldatu ostean, beste sorpresa. Moduluko ordenantza batek (presoa da) biharko kondukzioan sartuko nautela esan dit. Bada, bihar Jaengo espetxeraino eramango naute, eta, etzi, berriro, Granadara. Bertan egun bi egingo ditut. Ostegun eguerdian, al-

daketarik ez badago, Algeciraseko Botafuegos espetxera iritsiko naiz. Hiru egun gehiago eta bidaia honi bukaera emango diot. Orduan, gurasoak ikusteko hurrengo bidaia noiz eskatzen dudan pentsatzen hasiko naiz.

Bada, Valdemoroko egonaldia bukatutzat eman dezaket.

Apirilak 24

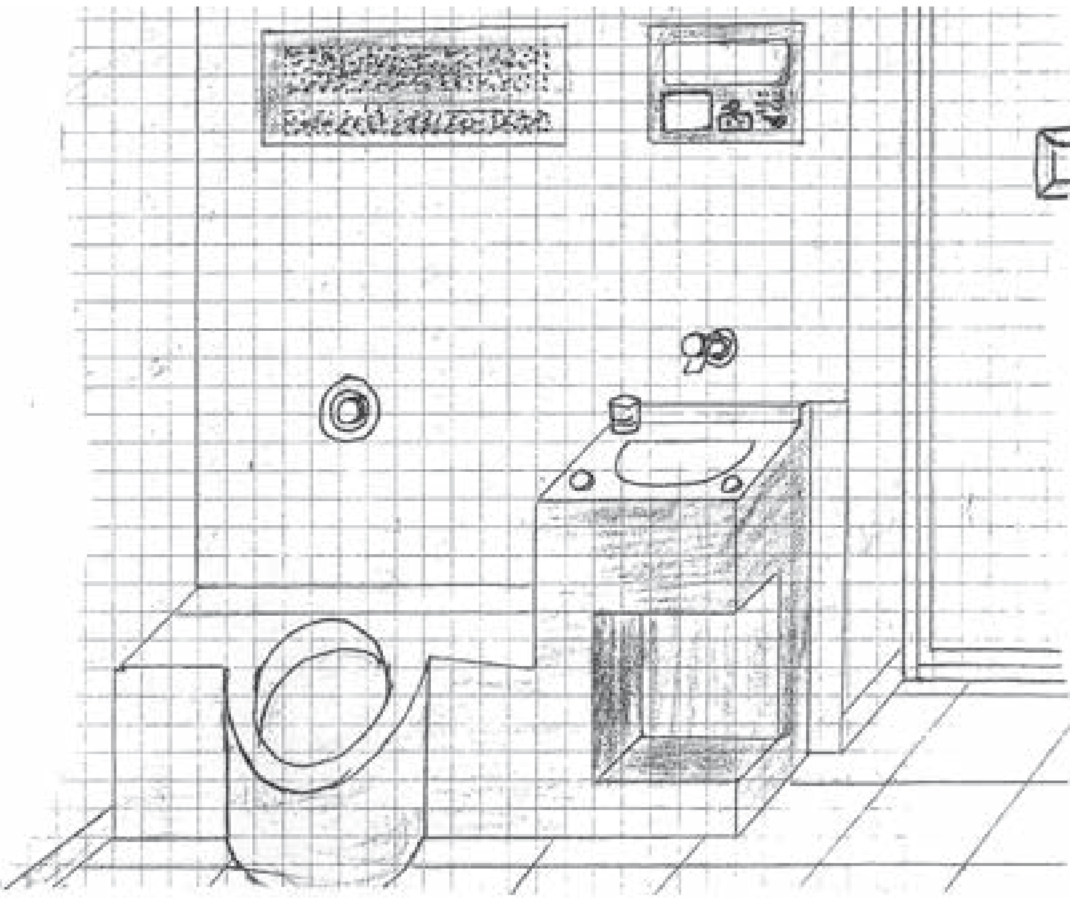
Jaen. Madriletik honaino heltzeko, bost orduko bidaia. Aurreko etaparena baino laburragoa: Valdemoro, Ocaña, Herrera de la Mancha eta Jaen. Herenegun, Burgosetik Madrilera joateko zazpi ordu inguru izan ziren, autobuseko ziega txiki batetik irten gabe. Burgosko espetxetik Dueñasera (Palencia), handik Villanublara (Valladolid), eta, jarraian, Segoviatik Madrilera. Arratsaldeko lauretan iritsi ginen Valdemorora. Gaur, berriz, Jaenen arrastiko hiruretarako baginen.

Ocañatik Herrera de la Manchako espetxeraino doan bidea zeharo aldatuta aurkitu dut. Lehen, ondo ezagutzen nuen bide hori, Valdemorora bidean batzuk egin behar izan nituelako. La Manchako toki ahaztezin horretatik Madrilgo Entzutegi Nazionala eraman ninduten bakoitzean. Aldiz, aldatu ez dena espetxe horretako funtzionarioak dira. Autobuseko leihatilatxotik ikusi nituen batzuk, ni hara eraman nindutenean bertan bazeundenak. Hau da, 21 urte baino gehiago daramatzate espetxe horretan. Ni espetxera sartu berri nintzen; haiek, ordea, Herreran urteak zeramatzaten jada. Eta bertan jarraitzen dute.

Jaenen, egokitu zaidan ziegan -sarrera moduluan- ez dago aulkirik, Granadan eta Burgosen bezalaxe. Espetxe zaharra denez, dutxarik ere ez dago ziega barruan.

Nekatuta xamar nabil, ondo eta luze lo egin gabe bost egun baitaramatzat. Bart, Valdemoron andaluziar batzuk leihoetatik ozenki hizketan ibili ziren. Inork ezer esaten bazien, hauxe zen haien erantzuna: "gaueko hamabiak arte, nahi dudana egin de-

zaket. Gauerdian ixilduko naiz''. Ostera, ez ziren ixildu. Argudio bera, lehenengo aldiz duela zazpi urte entzun nuen, Kordobako espetxean, Herreratik Algecirasera eraman nindutenean. Orduan ere gaueko berbontzi haiek andaluziarrak ziren.

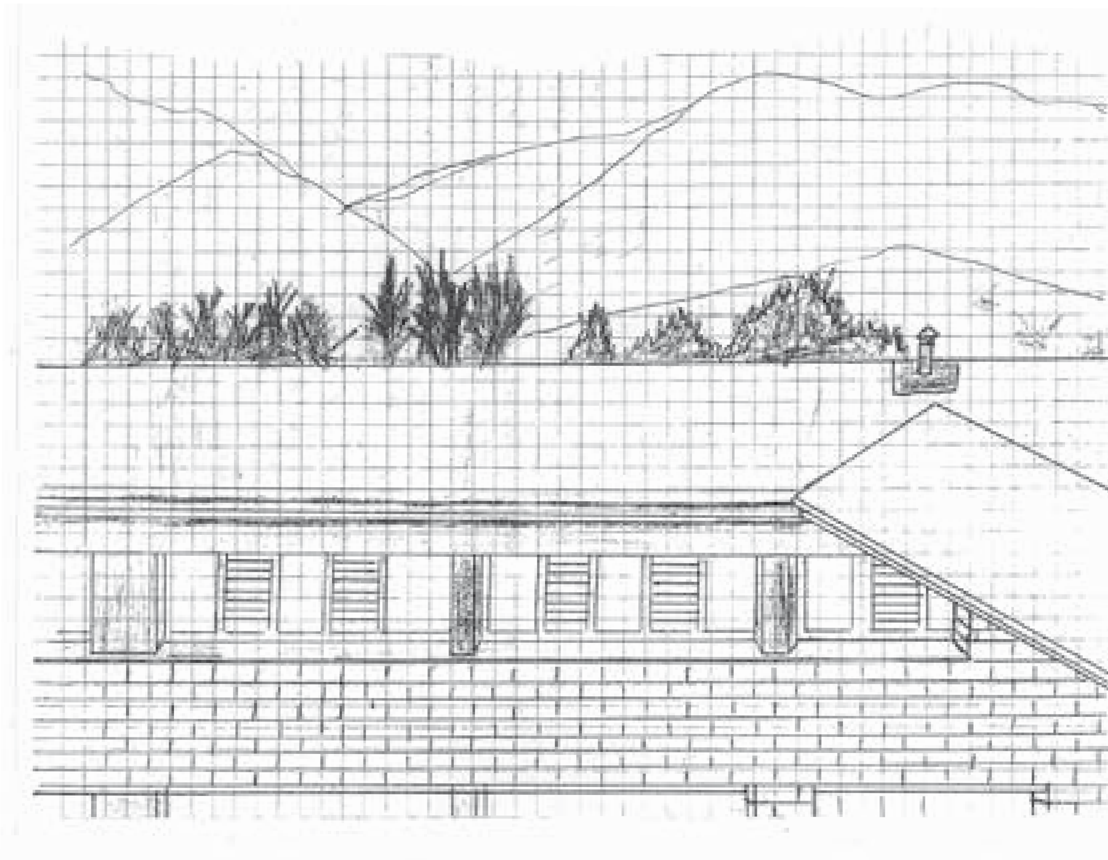
Apirilak 25

Granada. Gaur eta bihar, Alboloteko espetxean edukiko naute. Isolamendu moduluan. Egun bat baino gehiago igarotzeko denean, 1. graduan izanik, presoa isolamenduko modulura eramaten dutela argudiatu didate. Beste miaketa *integral* bat. Biluzarazi didate modulura sartzean. Ziegako leihotik, aurreko murrua eta ortzia baino ez dakuskit.

Modulu honetan, zerbaitek arreta deitu badit, zera izan da: atera nauten patioetan komunik ez dagoela, baina, aldiz, pareta baten, kanila bat dagoela.

Beno, bidaia honen bilana egin beharko banu, baikorra eta hunkigarria izan dela aipatuko nuke. Etxean gurasoekin egotea, haien aurpegietan antzematen nuen poztasuna, etxean nintzela sentitzea, Zaballako espetxean aurrez aurreko bat eta bisita bi egitea, adiskide eta lagunak etxe aurrean ikustea eta entzutea, Txorierriko zati bat berriro ikusi ahal izatea, bertako telebista eta irratiak ikusi eta entzutea... Euskal Herrian izan naizen aste bi hauek denbora laburra izan da, bai, baina ondo aprobetxaturik.

Bidaia fisikoa, aldiz, luze eta neketsua. Oraindik azken zatia falta da: Algeciraseraino errepidea, hara iristea eta ea berdin jarraitzen duen begiratzen.

Botafuegosen, 2017ko apirilaren 28a

Bidaia bukatu da. Atzo iritsi nintzen. Ziega garbitu eta atondu ostean, arropa garbitu eta dutxara joan nintzen. Ziega barruan, oraintxe, leku guztietatik arropa zintzilikatuta daukat, leihoan eta patioan ezin baitut ipini euria ari delako. Neurekin batera ekarri dut euria. Jaenen trumoiak entzun nituen, eta ortzia lainoturik zebilen. Granada, euri apur bat bota zuen. Eta hemen, atzo goizean heldu banintzen, iluntzean euri zaparrada botatzen hasi zen. Gau osoa euripean eman dugu, eta horrela jarraitzen dugu.

Bada, nire bizimodua berriro hemengo egunerokotasunari lotu beharko diot: patioko ordutegia, kirola, tailerra, kiroldegira irtenaldiak, preso sozialekiko harremana gaurkotzea (kideekin atzo egin nuen), bisitak, telefono deiak, aurrez aurrekoak... Lehen neraman bizimoduari berriro ekitea, horrek daukan murrizpen eta zailtasun guztiekin.

Egun hauetan ere, *Ingresos* moduluan utzi behar izan nituen nire gauza gehienak berreskuratu beharko ditut: arropa, liburuak, telebista... Bitartean, ziegan, bideari ekarri nuenarekin -gehi utzi didatenarekin- egunerokoa egin beharko dut.

Bada, hurrengora arte.

ari dudelako. Neurekin batera ekarri dut euria. Juanen trumoiak entzun nituen, eta zeruia lainoturik zebilen. Gaur-dan, euri apur bat bota zuen. Eta hemen, atzo goizean heldu ginenean, iluntzean euri zaparrada botatzen hasi zen. Gaur ere euripean eman dugu, eta horrela jarraitzen dugu!

Bada, nire bizimoduaren bereziko hurrengo egunerako-tasunari bota behar diot: patioko ordutegia, kiroala, tailerra, politikoaldeginen interbalkiak, presen sozialetiko harremana gauzkatzea (kideekin atzo egin nuen), bisitak, telefono deiak, aurrez aurrekoak... Lehen neraman bizimoduari bereiz ekiteko, honek dauken murriztapen eta zailtasuna gainditzeko.

Egun hauetan ere, Iruñeako ondutegian utzi behar izan nituen nire gauza gehienak berreskuratu behar ditut: arropa, liburuak, koltxoiak,... Bitartean, iristean, bidean ekarri nuenarekin – gehi utzi didatenarekin – egunerokoa egin behar dut.

Bada,

hurrengo arte

Bidaia – 25/26

Aletxu Zobaran Arrieta
1981
Gorliz

Atxilotze data: 2011ko martxoaren 10a.

Maison Centrale
La Caserne de Thoiras, E 2
17410 Saint Martin de Re
Frantzia

Ni, zu ta bera: gu

Burua erabiltzea ez da sinple.
Agian ez dakigu ere zer den hori.

Alde batetik lagundu nahi dut maite dudana,
bestetik ezin dut harekin elkarrekin egon,
eta alde egin behar dut,
maite dudana ez dudalako jasaten.

Zergatik?
Nire burua ere ez dut jasaten.
Ez dakit hura erabiltzen.
Pentsatu dezaket erabiltzen dudala baina
berak ni erabiltzen nau,
bere panpina izango banintz bezala.
Menderatzen baduzu nire burua
ondoren ni nauzu aurrean,
eta ni menderatzen banauzu
hura izango duzu zelatan.
Eta nire ispilua zara.
Ezagutzen nauzula uste duzu,
nik ere pentsatzen dut ezagutzen dudala
baina ni ez den hori ez dugu ezagutzen,
nire azalaren barruan dagoen arren.
Bere begirada nirearen atzean izkutatzen da.
Bere begirada zurean isladatua ikusten dudanean
beldurra sentitzen dut, ez zugandik,
zugan islatutako nire barreneko beste horrengandik.

Zein edo nor da mamu beldurgarri hori?
Ilun, Etsai, Amorru, Aker, Makiabelo...
Gaiztoa eta zitala, eta nire baitan dago.
Babestu gaitu ere,
baina ez du nahi gupidarik, ezta maitasunik ere.
Beharbada galdu du gizatasuna
eta animali besterik ez da.
Animali, pizti, tximino... Auskalo.
Ihes egiten badiogu
gure atzetik jarraika, eraso egiten digu
edo ihes egiten begiratzen gaitu,
mesprezu ezin handiagoarekin.
Agian ikusten gaituelako,
bere askatasuna mozten
gure txikitasunarekin.
Hurbiltzen gatzaionean hozka egiten du.
Begiratzen du, hurbiltzen uzten du, dantzan, baina
dantzan bertan erasotzen du,
eta momentuan hiltzera jotzen du,
zu akatuz ni akatuz ere.

Kontrola dezaket, baina nekagarria da ume hau.
Ez da besterik, ume gaiztoa baino,
negar egiten lortzen ez duena.
Baina ni ez naiz umea, eta umea nire parte da,
nire kontrola euki nahi du, eta hor
barne talka itzela da.
Sormena, indarra, grina... dena zurgatzen dit,
baina berak ere ematen dit.
Bera da nire indarra,
berak mantentzen nau bizirik.
Berdin dio denak, dena txikitu nahi du.
Dena ala ezer ez du lelo.

Eta ez du arrazoien aurrean erantzuten.
Orekak bilatu eta mantendu ditzakegu,
baina kamikaze bezala,
edo koldarra bezala jokatzera
behartzen nau.

Ni baino askoz ere indartsuago da. Izan ere,
ez dut indarrik ez kemenik berataz aparte.
Bera da nire indarra, agian ni bera
besterik ez naiz.
Gu gara.

Ikasi dezaket burua erabiltzen,
diziplina bat mantendu,
baina gainditzen nauenean
edozer gerta daiteke,
eta sentimenduen arabera
besterik ez da mugitzen.
Egin egiten du, eta
atrapatua nauka.
Nire argia eta iluna da,
bera baita egiten duena,
ni ez naiz ezer.
Ikusle hutsa besterik ez naiz.
Eta lotsa ematen dit,
nire nortasuna
berak eraikitzen duelako ekinez,
eta gure artean borrokan,
nik bera moztu besterik ez.

Zu maite bazaitu ere
zu menderatu nahiko zaitu
umea besterik ez baita,
ume galdua agian, beldurrak jota.
Bestela etsai bilakatuko zaitu,
eta nik orekak bilatu, aurkitu eta ekinez,
indarrak gastatzen ditut
gure barne kontraesanetan atrapatua,
helduaren jakintsu
estoikoaren paperean.

Ezin zaitu nahi bezala maitatu,
kontrolatzen dudalako.
Oreka dinamikoa aurkitzen dugun arte.
Burua eta bihotzaren artean.
Burua eta burutxoaren artean.
Bihotza eta tripen artean.
Eskuen eta bihotzaren artean.
Hankak eta buruaren artean

...

Dena zurgatzen dit,
eta dena ematen dit.
Hau bai da atrapatua egotea
lore baten isladan.
Borroka, ederra, ez dela, esaten didanari
zaplasteko, ederra ere, emango nioke, ere.
Baina egia da, oreka ikusi ahal dela,
ikasi ahal dela oreka hori mendean hartzen,
osatzen dugun gu
batera aritzen hasteko, etorkizuna eraikitzen.

Ez dakit ni naizen, zu naizen
ala behar bada gu besterik ez garen.
Zu ezin zaitu maite ni ez banau hark maite.
Zuk ez nauzu maitatuko ez bazaitu hark maite.
Ez dugu maitasunik izango,
hura maite ez badugu,
gu geu garelako agian bera.
Gu gara, bai, maite dugun horixe bera.

Aristoteles el listoteles

Leyendo un poco sobre
filosofía de Encarta,
en concreto sobre Aristoteles,
tras empatizar con su situación
de cierta manera,
me veo embarcado
en sus planteamientos.
Y me digo:

Pues si un esclavo
forma parte de un mismo todo
más complejo con su amo,
lo mismo pasa con el trabajador
actual de una empresa y el dueño de ésta.
O lo mismo dentro de una familia.
No habría función padre sin la función hijo.
Y la cárcel, no habría carcelero sin preso.

Bueno, Aristoteles
debía decir que en la esclavitud,
los intereses del amo
y los del esclavo eran los mismos.
Eso sería como decir
que los intereses de un carcelero
y los de un preso serían los mismos,
o los intereses del padre y de la hija,
o los de un trabajador y su empleador.
Va contra la lógica procesual
que vemos en la práctica y también en la historia,
pero es ésta la base idelógica
que se usa hoy en día
para justificar el actual
esclavismo social que padecemos.

Pantaila aldaketa

Baxili konturatu zen momentu batean toki guztietatik kontrolatua eta erasotua zela, bere mugimendu guztiak monitorizatuak zirela. Barne mailan bere gorputzarekin harremanetan jarri ahal zela iruditzen zitzaion, baina haluzinazioak zirela uste zuen. Hainbat gauza ulertzen hasi zen, maila orokorretik kanpo, konplexutasun berri batean, baina soilik forma lauso eta zatikatuetan.

Konturatu zen igartzen zituen informazio horiek guztiak batera ulertzen bazituen ulermen maila berrian murgiltzen zela, ordura arte inkontzientean egiten zuena modu kontzientean eginez. Baina hori inork ez zion inoiz erakutsi. Bere buruan konfidantza egin behar zuen. Beldurra nabaritu zuen igotzen.

Arnasa hartu zuen, beldurra sentitzen zuen bularrean eta buruan, gorputzeko indarraren fluktuazioekin batera. Emozioaren ondoren lasaitu zenean pentsatu zuen poxpolo batean. Ordura arte ilunpean bizi bazen, beste zentzumenetatik modu isolatuan igarriz bere kanpoko mundua, eta eraikita zuen ideien munduaren parametroen arabera interpretatuz, argitzekotan zegoen mundua ez zuen ezagutzen, erabat erreala izango zen arren. Ordura arteko errealitatea ezerezean amiltzen ari zen infraberdeen artean. Baina pentsatu zuen poxpoloarekin argitzen hasi zen iluntasun horretako informazioak agian beldurgarriak izango zirela. Agian edo, ziur zegoen hala izango zela.

Arreta besoan kokatuz, besoaren minak sentitu zitzakeen, arreta tripetan eta bular aldean kokatuz bihotzaren taupada, arnasa, sabelekoak, eta abar. Konturatu zen beste maila batean sartu zela, eta ordura arte ezagutzen zuen guztia iraganean geratu zela. Bere kontzientzia eraldatu zen, ez zen iada ordura arte zena. Testuinguru berri batean aurkitzen zen. Ez zen ezer aldatu baina aldi berean dena aldatu zen, soilik berak kontzientzia garatuagoa eskuratu eta beregain hartu zuenean.

Azkar batean konturatu zen ordura arteko bera hil zela eta orduko bera jaio berria zela. Burbuila bat, arraultze ikusezina apurtu izan balu bezala sentitzen hasi zen. Hilberri eta aldi berean jaioberri. Bakarrik mundu berrian.

Beno, ez hain bakarrik. Beste pantaila bat hasten zen. Baina mundua berez ez zen aldatu, Baxili bera baizik.

BI-ET(AN) KIR-IB-(IL)-bol 1

Maurizia, Leon eta Baxilioren musika altua ateratzen zen irrati aparatutik, eta Txeto ur jauzi hotzaren aurrean zegoen, horretan sartu aurretik.

Beno, aupa hi! Ti-ta.

Uretan sartu zen, eta tenperatura aldaketak gorputz osoa hunkitu zuen. Txeto dantzan hasi zen Mauriziaren erritmoan ur hotzaren azpian, biluzik, arnasa sakon hartuz.

Belaunak tolesten hasi zen, eta airean eseri zen. Eskuineko oina lurretik altxatu eta belauna zuzen jarri zuen, aurrera begira. Ezkerreko eskuarekin eskuineko oina heldu zuen. Arnasa sakon hartu zuen postura horretan. Ondoren ezkerreko oinarekin saltoxoak egiten hasi zen, musikaren erritmoan.

Buruan beroa sentitzen hasi zen, eta ikusmena kaleidoskopio moduan eraldatu zen, forma zehatzak nahasten eta eraldatzen hasiz. Forma digitalizatu koloreanitzen dantza hasi zen Txetoren inguruan, eta gero sentitu zuen nola estutzen zen espazio osoa eta puntu bat agertzen zen urrunean.

Singularithy. Pentsatu zuen Txetok. Puntu hori handitzen zen bera hara hurbiltzen zen bitartean. Azkenean Txetok zulo batetik atera zuen burua, eta hantxe zegoen. Bere burua edo gorputza zena ikusi zuen, beste toki batean eta beste itxura batekin, berarengana hurbiltzen. Altuagoa zen beste hura, eta bere eskua zena sentitu zuen, kanpotik, bere burua laztantzen, goitik.

Hitz egin nahi zuen, baina ezin zuen. Ez zuen hitzik adierazteko sentitzen zuena.

Kuau.

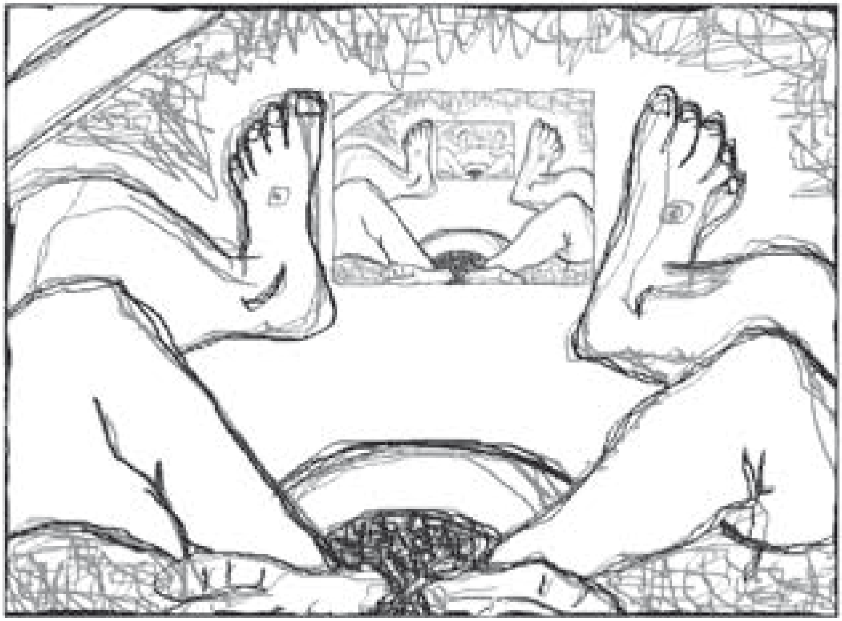
Kuau, guau, nhuau, hau, jau, fau, wao, waof, wof. Hori besterik ezin zuen esan, baina horrekin askoz ere gauza gehiago esan ahal zuela ari zen konturatzen. Hainbeste ez zekiela nola esan ere. Ideiarik ez zuen, ordura arte pentsatzen zuena nola desagertzen sentitzen hasten zen. Giza pentsakuntza eta hitz bakoitza gogoratzen zuenean azken aldia zen, zeren desagertzen zen, eta bere ulermena gehiago osatzen zen sentimenekin eta emozioekin. Eta horretarako ez zuen hitzik behar.

Horrela ahaztu zituen minutu batzuen buruan bere hitz gehienak, buruan irudien forman agertzen ziren heinean, azkar batean. Dena ulertzen zuen baina hitzetan adierazteko gaitasuna galdu zuen. Usaimena izugarri hazitu zitzaion, buruan sentsore kimiko aktiboak balitu bezala. Garuna eta gorputzaren arteko nerbioen loturak beste forma batean sentitzen zituen, eta momentuan erreakzionatzeko gaitasun handiagoa ere.

Or ! Hitzarekin erreakzionatzen zuen, baina ordurako ez zekien jada hori.

Or izeneko artzai txakur bilakatu zela ez zekien. Txetok Or deitu zuen eta txakurra berarengana hurbildu zitzaion. Eta ospa egin zuten biek.

Holaixe. Danti-z(an).
Hementxe. Hantxe.
Oraintxe. Orduntxe.

Ekhiñe Eizagirre Zubiaurre
1984
Zarautz

Atxilotze data: 2013ko maiatzak 7a.
2017ko azaroaren 14an irten zen kalera!

Hamaika bertso argitaratu ditu han eta hemen.
Olerki bilduma liburu bat argitaratu du:
Alde erantzira nabil (Susa, 2016).

Aske

Setiatutako guda zelaiak,
armazoizko gorputzak gara,
tatuai bat zuen kopetetan.

Kulero bat zuen aurpegietan,
begirada apurtezin bat gara,
biluzik soz kausalitate gordinari.

Azpiratu ezinezko errebeldeak,
esaldi ezabaezin bat gara,
hitz trabatu bat zuen eztarrietan.

Euskaldun eta preso,
mila bizipen zein aurpegi gara,
barru-azalak josiz iraultzari.

Zauri bakoitza
miazten dugu

Libre ezin,
aske gara.

Proiekzioa

Ez dugu ezinezkorik eskatzen,
ez al da ala?

Larre biluzi bat,
hego-haizea eta eguzkia,
zure azala
eta nirea.

Itsasertz zabal bat,
ilargia eta izarrak.
Kresalezko begiradak,
sabelean aparra.

Askatasunaren barea,
harea bete denbora,
itsaso bete amets;
beste dimentsio batean,
herriaren magalean,
olatuen erritmora jarduteko
elkarrekin kulunkan,
labar ertzean
larmintz izerdituak larrutan.

Istant

Inon izatekotan han gara han,
non bideek inora ez garamatzaten,
non biderik ez dagoen
non bidea egiteko modu bakarra,
ametsak borrokatzea den.

Behar dut amestu
ezleku honetan,

non murruak moralezko harriz eraikiak diren,
non harriak bizkar gainean pilatzen zaizkigun,
non hitzek soilik arauetan duten kabida,
non esaldiek ozpinki zauritzen gaituzten,
non arrazoia zer den ahaztu duten,
non aurpegiak gorrotoz makilatuak dituzten,
non mendeku gosea ezin asea den,
non hurkoa zapaltzea doakoa zaien,
non txorien goizeko kantuak zotin itoa dirudien.

Behar dut amestu
gaur eta hemen,
zeharkatzeko murruak,
artatzeko zauriak,
uneoro lapurtzen didaten
askatasuna
istant labur batez, sikiera,
usaintzeko.

Argudio (Harro)putzak

Gure gonak motzegiak direlakoan
ez ote dira zuen ideiak laburregiak.
Argudio hutsalak, debekua
zuen indarkeria.
Arrazoi duinen aldarria,
berriz, gure erresistentzia.
Gu gara hemen presoak
baina ez erratu,
botereak ahultzen zaituzte
zakildun buru motzen
katea baitaramazue golkoan.

Puntuka

Biluzarazi, eta
agindu dit kuleroak kentzeko.
Biluzarazi, eta
agindu dit oinak erakusteko.
Biluzarazi, eta
agindu dit zapatak emateko.
Biluzarazi, eta
agindu dit bizkarra erakusteko.
Biluzarazi, eta
agindu dit besoak jasotzeko.

Argitu diot, biluzik,
duintasuna ez dudala erantziko.
Ezker ukabila jasotzeko baino ez dudala jasoko besoa,
errealitateari ez diodala inoiz emango bizkarra,
zapatekin jarraituko dudala bidea,
oinak ibilian eta kuleroak buruan
eginaz iraultza.

Bizkarrean

Azken besarkadaren
hunkidurak bilduta,
sorbalda gainetik
begiratzen ditu aitak
bihotz izpi baten bila;
baina, harri eta izotz
trazak besterik ez ditu sumatu
ezaxolaren erreinuan, aitak.

Izaki hutsalaren begirada hutsak.

Kresalezko begiak ditu aitak,
eta soan zizelkatuta,
kiloka maitasunez gain,
kilometro luzeen
eta sufrimenduaren traza.

Zoaz

Bazoaz,
ezeren gainetik begira.
Bazoaz,
guztiok gainbegiratuz.
Bazoaz
atzera
inolaz begiratu nahi gabe.
Bada, zoaz,
baina, ez sekula itzuli.

Fernando Alonso Abad
1961
Sestao

Atxilotze data: 1996ko abuztuaren 17a.

Espetxean hainbat liburu argitaratu ditu:
El repartidor de sueños (Txalaparta, 2000); *El silencio del infierno* (Ataramiñe, 2003); *¿Por qué luchamos los vascos?* (Txalaparta, 2007); *Una flor en el juzgado* (Hiru, 2009); *Al margen de la izquierda* (Txalaparta, 2013); *Luna de primavera* (Interneteko autoedizioa, 2014).

Centro Penitenciario A Lama
Monte Racelo, s/n
36830 A Lama
Pontevedra

Crisis en Sabin Etxea

«No podemos dejar pasar más el tiempo», pronunció con firmeza el secretario cortando de raíz un debate que estaba entrando ya en terrenos delicados para los principios del partido. Se hizo un profundo silencio, y sobre él continuó: "Si no frenamos de inmediato la situación, los acontecimientos se pueden precipitar hasta escapársenos de las manos". "Jainkoarren!", se escuchó exclamar desde el fondo sur de la mesa. Era una burukide de Araba que se cubría el rostro en un gesto de preocupación sobreactuada. A su alrededor, con mayor o menos teatralidad, todos los miembros del Euzkadi Buru Batzar también manifestaban notorias expresiones de tribulación. Lo cierto es que no era para menos, porque, desde que se registrara el primer episodio, los hechos se habían ido desencadenando a una velocidad creciente y, llegados al punto en el que se encontraban, la situación requería adoptar medidas drásticas con urgencia.

Precisamente por ello, el secretario tomó la decisión de convocar de inmediato una reunión en la que decidir, sin la más mínima dilación, cómo afrontar el problema. Previo a la convocatoria del cónclave jelkide, el secretario había encargado a su equipo de colaboradores que elaborara un completo informe partiendo de los primeros momentos en los que se empezó a detectar que algo extraño estaba ocurriendo: todo ello acompañado de un anexo especulativo sobre posibles orígenes del fenómeno. Para ese anexo, les indicó que requirieran los servicios del departamento científico de la Ertzantza, con el fin de disponer de un punto de vista profesional y eminentemente técnico sobre el asunto. Puesto que el responsable policial de ese departamento, como no podía ser de otra manera, también ere alderdikide, no habría problema alguno a la hora de la disponibilidad de medios. Además, tal y como iba el tema, la cuestión no era ya interna del

partido. La crisis podía afectar al propio devenir político no sólo de la comunidad autonómica sino incluso de toda Euskal Herria en su estricto sentido. Era un principio asumido en lo abstracto y lo concreto que todo lo que afectara al partido afectaba al País. No obstante, el conjunto de los conocedores de la tesitura a la que se enfrentaban, que eran muy pocos, coincidía en que el caso trascendía de lo abstracto para fijarse como algo concreto, radicalmente concreto.

Con esta idea de base y una cuidada redacción para evitar equívocos, se dirigió al responsable de Científica en una comunicación por los cauces internos del partido. Había dos cuestiones que resultaba imperioso evitar de cara a eventuales complicaciones futuras. Por un lado, no dejar constancia documental de las vinculaciones entre partido y Policía. Esto ere algo que siempre se había cuidado con particular mimo y no era cosa que ahora, por los nervios y la premura, quedara en evidencia quién mandaba y quién obedecía. Por otro lado, el tema en cuestión era tan extremadamente delicado que no podía haber filtración alguna ni en relación a lo que les estaba sucediendo ni tampoco de las pesquisas llevadas a cabo para averiguar el origen. En este sentido, podían contar también con curtidos especialistas en ese campo de confluencia entre la comunicación, la contra-información y la seguridad. El problema no era para menos, pues podía hacer tambalearse los cimientos del poder jelkide. "Si el partido tiene un traspiés, es el País el que se cae", proclamó solemne el secretario. "Ai, ene!, con lo cómodos que estamos en España", se escuchó de nuevo desde el fondo sur de la mesa. "Debemos hacer algo, Joseba", dijo una burukide bizkaitarra. "Estas ideas alocadas que se le han metido en la cabeza a Andoni nos pueden llevar al desastre". "Como no tiene pelo, cualquier astracanadale penetra sin filtro, igual que los Celtas sin boquilla de antes", intervino un representante

navarro, que fue inmediatamente recriminado por la alderdikide que tenía justo a su lado:

- No estamos aquí para frivolidades, que esto es un tema serio en el que nos van las habas.

- ¿Haba?, tú sí que estás haba. ¿Desde cuando tú no has comido habas? Baja y pregunta a los egitxus a ver quién sabe lo que es una jodida haba.

- Ze ba, lo mismo que si les preguntamos qué es un Celtas sin filtro.

- Vamos a dejarnos de tonterías y a ver si nos centramos en el tema -pidió el secretario.

- Es éste, que siempre tienen que tener la gracia en el mejor momento.

- Pues tú me dirás que decir que nos van las habas en esto no es una gracia.

- No lo es.

- Podríamos decir que nos estamos jugando nuestro modo de vida, perder la gracia de la legión de estómagos agradecidos que nos sustentan...

- Por las puntillas del manto de la Amatxu Begoñakoa, mesedez, era una forma de hablar. Además, esas cosas no se pueden decir así, como tú las dices...

- De aquí para afuera no. Pero esto es una reunión a puerta cerrada y se nos cachea antes de entrar a la sala. Hay confianza para hablar.

- No hablemos así, mesedez. Aunque estemos en familia tenemos que guardar un poquito las formas -interrumpió uno de los asistentes.

- Los Corleone también eran una familia...

- No jodamos -interrumpió un navarro-. Vamos a ser serios, jaun-andreok.

- Sí, todo sea por la buena marcha del negocio, pero hay que averiguar qué está pasando para cortar lo antes posible esta crisis.

"Seguro que detrás de esto andan los putos abertzales", se escuchó decir a uno. Pero el secretario zanjó en seco la discusión y se dispuso a centrar el tema. Iñigo permaneció todo el tiempo en silencio, con la vista perdida en las copas de los árboles de Jardines de Albia. La tarde estaba gris y húmeda, pero no llovía.

Cuando tiempo atrás fue detectado el primer brote nadie otorgó importancia alguna a la incidencia. No era la primera vez que sucedía en la centenaria historia del partido que algún burukide, alcanzada cierta edad provecta, se arrancara súbitamente con proclamas independentistas no homologadas por la doctrina oficial jelkide. Los precedentes siempre habían sido solventados de manera más que satisfactoria. En algunos casos la coyuntura política había sido propicia para aprovechar el brote en el sentido de dotarse de una hermosa pátina de soberanismo cosmético. Nunca viene mal un poco de animación en la parroquia,

por lo que incluso podría decirse que lo que hubiera podido suponer un grave problema acababa siempre tornándose en ventaja. En este sentido, el principio de "las dos almas del partido" otorgaba una fantástica versatilidad al aparato, de tal manera que se podían mezclar perfectamente posicionamientos que en principio no son miscibles sin que el combinado provocara en la cabeza del consumidor una insufrible resaca de garrafón.

A pesar de esa formidable capacidad de asimilación, lo que estaba ocurriendo en los últimos tiempos parecía no ser fruto de la senilidad sino algo bastante más delicado y peligroso para el partido. Si ya de por sí era molesto para el horizonte estratégico jelkide que en el seno de la sociedad vasca se fuera incrementando notoriamente el sentimiento independentista, que ese fenómeno tuviera reflejo en algunos burukides era algo que elevaba la simple anécdota a la categoría de seria preocupación. Y si, luego ya, semejantes desvaríos de viejos chochos comenzaban a ser jaleados en los batzokis, entonces estaba claro que era tiempo de plantarse y decir con la debida gravedad: Sabin Etxea, tenemos un problema.

Cuando, más o menos un año antes, el miembro del EBB elegido por la Asamblea de Araba comenzó a experimentar los primeros síntomas del fenómeno nadie lo dio excesiva relevancia. La Asamblea alavesa andaba en aquellos momentos demasiado seducida por cantos de sirena independentistas en el herrialde. Siendo así, tampoco era de extrañar que su representante en el EBB sufriera un brote de aquellas características y comenzara a presentar iniciativas para que el partido se implicara de lleno en las dinámicas de Gure Esku Dago. Era un simple representante de asamblea, no un pata negra del aparato jelkide, por lo que no fue gran problema neutralizarlo ofreciéndole un más que sugerente puesto en la Fundación Sabino Arana. Había comenzado

a incordiar en exceso y se imponía una solución satisfactoria para todos. Así, desde su flamante despacho nuevo podría teorizar lo que quisiera sobre Sabino y la independencia mientras dejaba de molestar en el EBB.

El problema parecía haber sido zanjado. Sin embargo, siguieron manifestándose nuevos exponentes del síndrome entre quienes de una u otra manera frecuentaban Sabin Etxea. El siguiente caso fue el de un alcalde de Ezkerraldea, sobre quien incidió directamente la faceta obrerista del pensamiento sabiniano, una vertiente incluso desconocida para la mayoría de los burukides, que quedó sorprendida frente a semejante exotismo aranista. El primer edil en cuestión visitaba de continuo la sede de Sabin Etxea para consultas, ruegos y preguntas de toda índole, aunque lo que se comentaba entonces era que su pretensión estaba más en el arribismo político que en otra cosa; es decir, que quería que se le viera por la casa para promocionarse. Se decía que aspiraba a más altos destinos en el partido o en la Administración: o en ambos. Por eso no estaba de más dejarse caer por Sabin Etxea siempre que fuera posible. Había muchas obras para hacer en el pueblo y nadie da mejor trabajo a los parados que las empresas del partido; y como a escote nada es caro y hay que mover el dinero público por los cauces más provechosos...

Al principio, el alcalde no ocasionó grandes problemas ideológicos. Por si fuera poco, para el cubrimiento de plazas, construcción de ascensores urbanos y otras obras públicas el partido disponía de boyantes empresas *ad hoc*. Así que hasta ahí, perfecto: todos contentos y bien surtidos. Y eso a pesar de que no dejara de citar a la clase obrera, y otras diversas cuestiones sobre el proletariado que nadie entendía. Aun así, se trataba de un alcalde de Ezkerraldea y eso podía resultar no solo cohe-

rente sino incluso interesante desde el punto de vista electoral en la zona. El problema real afloró cuando en Sabin Etxea se tuvo noticias de que en el batzoki local además de arengar a la concurrencia con soflamas independentistas había comenzado también a utilizar el concepto Pueblo Trabajador Vasco. Eso excedía ya de todo lo tolerable y requería medidas quirúrgicas antes de que propusiera echar del Gobierno municipal al PSOE para tender la mano a EH Bildu. Aquello era ya intolerable. En el partido no se olvida que Tomás Meabe era un distinguido jelkide a quien se le mandó hacer un estudio sobre el marxismo y acabó fundando las Juventudes Socialistas. Al final, el episodio del alcalde se solventó una vez más con el socorrido recurso de la "patada para arriba": un ascenso a un puesto de mayor enjundia donde en lugar de tener contacto con la militancia lo tuviera con burócratas de absoluta confianza del partido, quienes lo podrían vigilar convenientemente.

No obstante, lo que encendió todas las luces rojas de peligro e hizo al EBB tener que enfrentarse al problema como una auténtica crisis de riesgo para la línea estratégica del partido fue la deriva independentista del burukide Andoni. Eso era ya un nivel demasiado elevado de afectación en el escalafón y había que tomar decisiones quirúrgicas antes de que todo saltara por los aires. Su patología había ido en aumento con el paso del tiempo: y lo que era más preocupante aún. Su palabra estaba comenzando a calar en las bases como el mensaje de un mesías del s. XXI.

A los acontecimientos del Aberri Eguna nadie les otorgó particular importancia por tratarse del día que era. En esa jornada lo propio es aventar el mensaje nacional, por lo que el inesperado furor soberanista de su discurso podía decirse que incluso encajaba en el momento, y eso a pesar de sus desaforados gritos

de independencia y las perlas antiespañolas, que chirriaron en los sensibles oídos de sus compañeros del EBB.

Si el contenido del mensaje fue sorprendente, más aún lo fue la reacción de los congregados en la bilbaina Plaza Barria, que se lanzaron a las consignas con una pasión como no se recordaba en el partido desde el año 36. Aquella respuesta de las bases fue el primer detonante de la preocupación jelkide.

El siguiente episodio a destacar tuvo lugar en septiembre, durante el Alderdi Eguna. En aquel evento de partido, Andoni se dirigió al estrado en loor de multitudes, surcando un mar de gentes que se desgañitaban pidiendo la independencia. Aunque sin barbas y calvo, parecía Moisés justo antes de comenzar a dirigir al pueblo de Israel hacia la tierra prometida. Si hubiera habido un río próximo, pocos habrían dudado que Andoni habría sido capaz de separar las aguas y continuar la celebración de la jornada desde la otra orilla.

Su discurso fue rabiosamente independentista y levantó furor en las masas. Como había medios de comunicación internacionales en la zona de prensa, Andoni finalizó su intervención con un sonoro "Fuck Spain", coreado inmediatamente por la multitud en una imporvisada consigna musicalizada en tres golpes silábicos tónicos: "Fak-Es-Pein". El Lehendakari de las Vascongadas y el resto de los miembros del EBB se miraron entre ellos con rostro de espanto. Aquello había que sajarlo ya. Cuatro días después de aquello mandaron a Andoni a una gira de dos semanas por los USA de Idaho y Nevada para ver si el contaco con aquellas tierras al otro lado del Atlántico le serenaba el ánimo.

Sin embargo, no fue así y al regreso de las Américas el estupor de los burukides no hizo sino incrementarse. A Andoni le comenzaron a llover las solicitudes desde todos los batzokis de la geografía vasca para que acudiera a presentar su Buena Nueva, la "Berri On Askatzailea", como empezó a ser denominada por los creyentes de base. "Llega la BOA para tragarse a España", gritaban los más fervientes apóstoles de la sacudida nacional. Aquello estaba comenzando a cernirse sobre el seno del partido como un tsunami abertzale cuya energía debía ser encauzada hacia diques más amables que no pudieran poner en peligro la placidez del negocio autonómico. "Veleidades soberanistas, las justas para los lemas de los carteles en las fechas señaladas", había dicho en una reunión secreta uno de los principales guardianes de la ortodoxia jelkide; y todos los asistentes al cenáculo asintieron con reverencial convencimiento.

El fervor popular hacia Andoni y la BOA fueron convirtiendo aquellas primeras solicitudes para conferencias en las sedes sociales en una auténtica gira de rebelde evangelización por todos los batzokis de Euskal Herria. Andoni fue siendo aclamado allá donde apareciera,tornando cada presentación en genuino acto de masas. La afluencia de público fue creciendo tanto que hasta se tuvieron que colocar en el exterior de los locales sillas supletorias y potentes sistemas de megafonía para hacer llegar el mensaje al entregado público congregado. En una de las últimas apariciones multitudinarias incluso se requirió la presencia de la Ertzaintza para la regularización del tráfico en las calles adyacentes al batzoki local pues la Policia Municipal se vio sobrepasada. Para proteger a la parroquia de las inclemencias meteorológicas hubo que recurrir en varias ocasiones a una empresa del partido especializada en cubrimientos de grandes espacios públicos. Por tratarse de una eventualidad de carácter popular y la lluvia coincidir en todos los casos con localidades

de gobiernos jeltzales, las facturas pudieron ser cargadas sin mayores contratiempos a las arcas municipales y al partido no le salió un céntimo el evento.

Es de destacar que si bien Andoni y su BOA siguieron siendo un fenómeno endógeno del partido, la línea general y el mensaje soberanista encajaba perfectamente con el pujante movimiento independentista, de ahí que aunque se tratara de actos organizados por los batzokis a ellos tambiéna comenzaron a acudir abertzales de todo origen. Ello provocó una notable dinamización de las actividades de Gure Esku Dago en todos los pueblos. En los lugares de componente más abertzale la unidad para la proclamación de la independencia se convirtió en un clamor que avanzaba imparable, para mayor desesperación de los dirigentes de Sabin Etxea, que no paraban de recibir llamadas desde Madrid requiriéndoles explicaciones por lo que estaba pasando y pidiéndoles que ataran en corto a su grey.

Así pues, no fue para nada extraño que el secretario del EBB, aprovechando una ausencia de Andoni, convocara una nueva reunión de la Dirección, con carácter restringido, para organizarle otra gira internacional que lo tuviera durante un tiempo bien alejado de Euskal Heria. Mientras tanto pensarían en un plan. En esa ocasión optaron por mandar a Andoni a visitar a los pastores vascos en Australia. Eso les daría el margen suficiente para evaluar la situación y buscar una solución al gravísimo problema que tenían entre manos. Independientemente de la solución personal que se adoptara para el burukide Andoni, resultaba imprescindible localizar el foco de la epidemia para neutralizarlo lo antes posible y que todo retornara a la habitual placidez de la gobernanza amable con España.

- Ai ene!, vosotros diréis lo que queráis pero yo también soy de las que piensan que detrás de todo esto tiene que estar la maldita izquierda abertzale -exclamó una burukide de la Asamblea de Bizkaia.

- Y tú, ¿Qué piensas de esto, Iñigo?

Iñigo permaneció unos segundos más en silencio. Hasta el momento, su papel parecía dirigido por el propio Alfred Hitchcock. Finalmente, habló:

"Lo que pienso es que hay que frenar esta deriva soberanista ya, porque de lo contrario puede poner en serio peligro nuestra forma de vida. Hasta ahora nos convenía en determinados momentos sacar a relucir las esencias nacionalistas para darle un poco de brillo a la cosa y que nuestras bases se lo creyeran. Hasta ahí, perfecto todo. Sin embargo, lo que está ocurriendo en la actualidad se nos ha escapado de las manos; y lo que nos va llegando pueblo a pueblo es que nuestra gente se está viniendo arriba, están comenzando a encontrarse cómodos en unidades de acción con la izquierda abertzale, andan potenciando Gure Esku Dago y, encima, se están organizando en grupos de internet como 'Boalivers'... Esto es ya incluso un insulto al JEL".

-

A la gente de hoy en día le dices JEL, Iñigo, y te pregunta si es nutritivo con colágeno y deja la piel de seda -interrumpió un burukide no sin cierto recochineo.

- Por favor, vamos a ser serios -intervino el secretario.

- Es que no me jodas...

- ¡Por lo menos hablemos bien, que parecemos Podemitas!

- ...A ver si ahora nos vamos a poner solemnes. Lo que aquí ocurre es que no sabemos porqué en los últimos tiempos han empezado a aflorar burukides que se creen lo de la independencia.

- Yo insisto en que todo es cosa de los putos abertzales.

- Jainkoarren! Hablemos bien, mesedez -dijo la representante de la Asamblea de Bizkaia, y se santiguó tres veces.

- Es cosa de ellos, estoy seguro -repitió el anterior-. Esos txoriburus nos quieren llevar al aislamiento de Europa y a comer berzas.

- Antes habas y ahora berzas. ¿Dónde andamos? A ver si actualizamos los argumentarios, porque el tema de las berzas fue cuando lo de la central nuclear de Lemoiz, y ahora resulta que somosrabiosamente antinucleares.

- ¡Ai ene, a ver si vamos a acabar también siendo independentistas!

- ¡Por San Ignacio de Loyola. Miren Sorkunde, no me asustes! -exclamó otra burukude.

- ¡Vamos a ver, jaun-andreok, que lo del Rosario es a las 8 en la capilla de la 3ª planta. Centrémonos.

- Lo que yo quería decir -continuó Iñigo-, es que si este sentimiento independentista continúa calando entre los alderdikides las cosas se nos van a poner muy mal ahí afuera. Si se abre en

este país un frente independentista vamos a tener que decantarnos sin poder jugar a todas las bandas, que es lo que hasta ahora nos ha funcionado estupendamente.

- Sabemos que eso es lo que menos nos interesa como Partido.

- Efectivamente -continuó Iñigo-. Esto puede derivar en que perdamos las instituciones y las bendiciones apostólicas de España. Todos sabemos bien lo que eso podría significar y acarrear.

Se hizo un acongojante silencio en la sala.

- Antes de empezar a llorar sería bueno saber qué recoge el informe que han elaborado nuestros servicios de información -propuso un burukide navarro.

- Sí, es imprescindible conocer el origen del problema.

El secretario del EBB abrió una carpeta, extrajo de su interior varios papeles, los ordenó sobre la mesa y empezó a hablar en un tono más que inquietante:

"Tras la realización de concienzudas pesquisas y numerosas entrevistas desde la máxia discreción para que nadie supiera que se estaba llevando a cabo una investigación interna, lamento mucho tener que comunicarles que el resultado ha sido, en cuanto a conclusiones, absolutamente infructuoso. Es una evidencia que el origen del problema está aquí, en Sabin Etxea, pero han sido incapaces de localizar el foco".

- Qué quieres decir, ¿que se trata de fenómenos paranormales?

- Andoni y los otros quizás no sean muy normales que se diga por lo que están haciendo, pero de ahí a llamarles anormales creo que va un tramo.

- He dicho paranormales, no para anormales. ¿También estamos sordos?

- Mesedez...

- Creo que la pregunta es opurtuna.

- ¿Si estamos sordos?

- No, la anterior, joder.

- Mesedez!

- Si, como dices, han hecho una profunda investigación y resulta que han llegado a la conclusión de que es algo de origen desconocido, no queda otra que pensar en algún extraño episodio, quizás, efectivamente, paranormal.

- Sí, o psicótico.

- Espero que ahora nadie proponga llamar a Iker Jiménez.

- Ai, ene; zergatik ez? Iker también es vasco y hasta igual es del Partido. Y si no lo es él, fijo que lo son sus aitas. Seguro. Podríamos consultar con el batzoki más próximo a su domicilio.

- ¿No tenemos exorcista en el Partido?

- ¡Jainkoarren, sólo faltaría que el Maligno estuviera metido en esto!

- ¿Para qué queremos al Maligno si ya tenemos a la izquierda abertzale?

- Bueno, eso también es cierto.

- Jexus, Maria ta Joxe...

- Aixue. ¿Exorcista jeltzalea tenemos?

- No jodas...

- Ze ba, apaiza ofiziala tenemos, no? Zergatik ez exortzista?

- Ai ene, que estamos perdiendo burua.

Iñigo interrumpió aquella deriva discursiva:

"Si nuestros informadores no han encontrado una explicación racional al fenómeno que estamos sufriendo en esta Casa, habrá que comenzar a pensar en algo de origen metafísico, que no tiene que ser de origen paranormal".

- No sé a qué te refieres, Iñigo.

- Estoy pensando en algún episodio místico; no sé, este edificio está construido sobre el solar de los Arana...

- Ai ene, ispirituak!

- Qué nos estás queriendo decir, Iñigo, ¿que el espíritu de Sabino Arana es el que está provocando este desvarío independentista?

- Quizás no eso exactamente pero sí aproximadamente.

- Si así fuera nos afectaría a todos, y los aquí presentes seguimos manteniendo la cordura.

- Puede ser que afecte a los ideológicamente más débiles.

- Si os soy sincera -tomó la palabra Itxaso-, en caso de que fuera un brote psicótico-místico de esos yo prefiero que sea inspirado por la Virgen de Begoña que no por Sabino Arana. Lo digo, más que nada, con vistas a la reconducción de la crisis, pues pienso que es mucho más fácil enfoncar políticamente la situación. El pensamiento de la Virgen de Begoña no nos traería problemas pero el independentismo nos complicaría notablemente la vida del Partido.

- En eso desde luego que tienes razón, Itxaso.

Con tono de revelación, Iñigo retomó la palabra:

"Bien, aunque, de momento, no sepamos concretamente cuál es el foco del problema, parece que todos coincidimos en que vamos a tener que buscar una salida política airosa al tema. A los hasta ahora afectados les hemos reubicado en puestos desde los que no pueden tener mucha opción pastoral de masas, están bien colocados en lo personal y rodeados de un cualificado cordón sanitario humano que podrá neutralizarlos sin problemas si acaso la situación se descontrolara. Con Andoni lo tene-

mos más dificil cuando regrese de las antípodas, pero ya se nos ocurrirá algo para entonces y lo podremos mandar al baúl de los recuerdos y que deje de revolucionar a las bases. No dudo que le encontraremos un buen retiro y sabremos atornillarlo convenientemente al banquillo del ostracismo con el tacto que nos caracteriza".

- Sí, todo eso suena muy bien; pero algo habrá que hacer en los batzokis, ¿no? Eso se nos comienza a ir de las manos. El otro día fui al de mi pueblo y me recibieron a los gritos de "Independentzia". Eso es muy duro para un burukide; puede incluso convertirse en una experiencia traumática si continúa sucediendo.

- Ai ene, espero que eso no me pase en mi batzoki porque a mi me daría un perrenque.

- Pues os diré que estaba yo hace unos días en el del Casco Viejo y entró uno al grito de "Sabino es grande", y todos los presentes respondieron "Alelluia!".

- Jainkoaren izenean!, a lo que estamos llegando.

- No sé, igual voy hacia atrás en el debate con mi pregunta, pero ¿alguien sabe si los afetados se metían algo?

- Ain ene, drogarik ez, mesedez!

- Qué preguntas, ¿si son drogatas?

- Bueno, no eso exactamente...

- Entonces, ¿a qué viene esa pregunta?

Todos callaron en espera de la explicación:

"Pregunto porque, hará un par de noches, hablando con mi hijo le plantee el tema sobre una situación hipotética para que no atara cabos y poder pulsar su opinión. Lo primero que preguntó es si por la zona en la que andan esos supuestos iluminados había algún tipo de seta alucinógena".

- Jainkoarren, ¡lo de los akelarres!

- Lo de los akelarres o cualquier otra cosa parecida. Miren Sorkunde, que tú rápido te vas a la brujería.

A Iñigo le cambió el semblante:

"¿Me estás queriendo decir que en Sabin Etxea puede haber setas de esas que hacen alucinar? ¿Aquí, donde nosotros estamos?".

- Pues sí. Yo creo que es más razonable pensar en algún síndrome psicotrópico que en la abducción del espíritu se Sabino Arana, ¿o no?

- Egia esan...

- Así planteado...

- Beno...

- Algo de razón sí que puedes tener, Iñaki. ¿Dice el informe algo al respecto?

- Lo único que dicen las pesquisas es que no han observado en los individuos objeto de investigación comportamientos o hábitos que pudieran estar relacionados con lo que mencionas.

- Tampoco me refiero a que se coman los hongos conscientes de lo que son y para colocarse; no quería decir eso. Podría ser que frecuentaran algún lugar en el que hubiera setas de esas y que sin necesidad de ingerirlas les influenciaran en el comportamiento.

Mientras el burukide hablaba, el secretario revisaba su documentación, rebuscando entre los papeles, extendidos sobre la mesa.

- Lo único que veo aquí es que todos los afectados son fumadores, aunque no lo hacen en público.

- Yo, a Andoni ya le he olido alguna vez a tabaco, pero él siempre dice que no fuma -advirtió Miren Sorkunde.

- Si todos ellos fuman a escondidas, ¿dice ese informe dónde se esconden en Sabin Etxea para hacerlo?

- A ver, echemos un vistazo a esto... -todos los burukides aguardaban en silencio, mirándose unos a otros, intrigados-. Pues sí, y mirad que coincidencia -por primera vez al secretario se le iluminaba el rostro con un particular destello de satisfación-: Por lo que parece, todos los afectados bajan a fumar a un servicio que está en la planta más profunda de los subterráneos...

- Pero... allá abajo únicamente van los de mantenimiento del complejo electrógeno, seguridad y personal de limpieza con pase de nivel especial.

- Yo no conozco esa zona.

- Evidentemente, la parte bunkerizada de los bajos no está para recorridos lúdicos, está para lo que está -precisó el secretario.
- Entonces, ¿a qué bajan ellos allá?

- Ya te lo han dicho, a fumar.

- Si se esconden ahí a fumar es que con el cigarrito va algún placer particular añadido.

- Mesedez, Pako. Kanpaia jotzera?

- Que no, ¿en qué estás pensando? Me refiero a que igual bajan hasta allá a fumar precisamente porque les hace sentir particularmente bien hacerlo ahí.

- Claro, las esporas de los hongos... el humo del tabaco...

- No me jodáis que toda esta crisis puede estar provocada por unos hongos que encienden en el personal el espíritu independentista.

- Les pasaba a los indios americanos.

- Ai ene, la venganza de Sabio Arana por ser unos malinches.

- ¿Qué pasa; aquí todos os metéis algo?

- Aizu, sin faltar al respeto.

- No es por faltarle a nadie, Miren Sorkunde; pero a veces parece que se nos está yendo la olla.

- Egia esan, de todo lo que hasta ahora se ha puesto sobre la mesa, esto de las setas alucinógenas es lo que me parece más plausible.

- De momento, sea ése o no el origen del problema hay que tomar medidas en relación a las plantas bunkerizadas de acceso restringido. Y es que no entiendo cómo siendo de acceso restringido el personal puede bajar hasta allá a echarse un cigarrito. Es inconcebible. Si eso ocurre y nadie sabíamos nada, cualquiera sabe qué otras cosas pueden estar sucediendo en el subsuelo de esta casa sin que nos estemos enterando.

- Ya sabemos cómo es esto, Joseba; estamos en nuestra casa, somos una familia...

- Sí, pero habrá que cumplir las reglas, no sea que acabemos como la familia Iscariote -cortó el secretario. En cuanto concluyaos la reunión voy a hacer una circular interna para que esa parte del edificio sea de acceso totalmente prohibido sin una debida autorización firmada por mí. Ya estableceremos las medidas para el personal técnico.

- Pero, si hay hongos, habrá que encontrarlos y acabar con el cultivo.

- Claro, si no, quién sabe. Igual esos hongos se van haciendo gigantes, sus esporas comienzan a expandirse por todo el edificio y acabamos convirtiéndonos en un partido independentista, como los catalanes.

- ¿Aquello habrá sido también por setas?

- Jainkoak jagon gaitzala! -exclamó sonoramente Itxaso. ¡Las setas del apocalipsis jeltzale!

- No asustéis, hostias.

- Mesedez, blasfemiarik ez!

- Uno de mi cuadrilla, muy del Partido, está en la Sociedad Micológica. Es de total confianza. Sin necesidad de explicarle cuál es la realidad del problema, puedo hablar con él para que venga y vea el lugar. Es una eminencia en setas. Estoy seguro que nos arreglará el tema.

- Pues bueno -concluyó el secretario-, parece que ya tenemos enfocada la crisis hacia la resolución.

- Ya podemos respirar tranquilos.

- Ederto, bada.

- Esto patxaranes merece.

- Habrá que organizar un afari en el txoko para celebrarlo.

- Goazen a la Basílica con unas flores, Miren Sorkunde.

- Dudo mucho que Josu Jon hubiera resuelto esta crisis con semejante diligencia.

- Vaya ejemplos que pones, Joseba. A ése hubo que mandarle a que le dieran por el pozo de petróleo, pero por todo lo contario que a Andoni.

- Es que ni una cosa ni la otra, joder.

- Somos el centro virtuoso de la balanza. Si seguimos así, duraremos más que la propia Iglesia de Roma.

- ¡Por la buena marcha del negocio!

- Hala bedi!

Una voz se escuchó entonces por encima del creciente júbilo. "No quiero ser el aguafiestas y estropearos esta alegre biribilketa, pero... hemos estado buscando el origen del problema y formas para atajarlo y salir de la crisis. Vale. Correcto. Pero igual no hemos analizado debidamente los síntomas para llegar al diagnóstico correcto. Quiero decir, s por encima de las anécdotas sobre los pintorescos comportamientos de Andoni y los otros a nadie se le ha ocurrido plantearse que pudiera ser que lo que Euskal Herria está reclamando de forma mayoritaria sea disponer libremente de su futuro, que lo que reclaman es la independencia".

- ¿Qué pasa, Aritz. Tú también le das a las setas?

- Ai ene! Goazen, Miren Sorkunde, vamos a ponerle unas flores a la Amatxu de Begoña que esto me está poniendo oso urduri.

- Habrá que prohibir las tortillas de hongos en la cafetería.

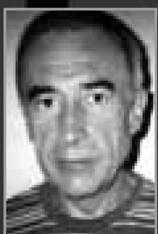
- Yo os espero abajo y voy pidiendo el txakolin.

Todos fueron abandonando la sala de reuniones en un murmullo que cada vez llegaba de más lejos. Aritz se ponía la chaqueta

mientras observaba a través de la cristalera el cielo encapotado sobre Bilbo. El secretario se quedó recogiendo sus papeles. Levantó la vista y le dijo:

“Ay, Aritz, tienes cada ocurrencia. En vez de entretenerte con esas tonterías de la independencia piensa en las cosas que verdaderamente interesan a la gente, y en qué podemos hacer con Andoni cuando regrese de Australia. No sé, colócalo en algo del Partido. En una empresa pública no, porque la tendríamos liada con lo de las puertas giratorias y ya tenemos bastantes problemas internos con las algaradas independentistas en los batzokis”.

A Lamako gartzelan, 2017ko apirila

Ibon Muñoa Arizmendiarrieta
1958
Eibar

Atxilotze data: 2000ko urriaren 17a.

Lau liburu argitaratuak ditu:
Ametsen txokoan bizi naiz (Ataramiñe, 2011);
Ainarak herrira itzuliko dira (Ataramiñe, 2014);
Bidean gaude, aurrera goaz, joan zirenekin (Ataramiñe, 2016).
Udaberrian biziko gara (Ataramiñe, 2017).

Centro Penitenciario Córdoba
14014 Córdoba

Iragana, espetxea eta geroa

1
Lurrak biraka darrai ortzian
espetxean zaudenean,
kideak esan zidan umorez
etxartean geundenean,
iruzkinari erantzun nion
trostan ari nintzenean,
"ez da erraza konturatzea
murrutzar hauen barnean,
zu zarenean egon etzanda
urtetan oroimenean,
bihar maiteaz orduko xarma
piztea nahi duzunean".

2
Laztanak ziren garai jorian
eta gogoan geratu,
ezereztu ez den gatazkak dit
harremana besteratu,
nahiz ziegatik ohi dudan eran naiz
zeure txokorantz airatu,
sentimendua ezin dut orain
lehen lez azaleratu,
lore berriak beharko ditut
zeure zelaian paratu,
espetxetik at oro dakidan
bizipoza oneratu.

3
Iragana ez dut ahaztuko
nire bizitza delako,
akordatzeak on egiten dit
zurekin nagoelako,
ezin naiz bertan bizi ordea
izan ohi da kalterako,
alai zein triste aurrera beti
egin behar dugulako,
ez ditut gaurko kezkak lagako
konpontzeke gerorako,
maitasunaren kontuak berben
bidez ontzen direlako.

4
Gauak biluzik pasatzen ditut
desiren hariztian,
askatasuna zeure printzekin
jantz dadila goiztirian,
horretarako bihotza jarri
behar dut gozo abian,
goizean oroit naiz maitemindu
ginela udaberrian,
osteratxoak genegitzala
maite dugun izadian,
ederki gara biziko arrats
oskorrien loraldian.

Maite dudan kide bati

1
Auzitegi Nazionalean biluzik
etsaikeriaren menpe daukate,
erabakia bidegabe hartuta
espe ohia berriz itxiko dute,
belasko ilunei herra darie
sua urtetan hauspotzen dabiltza.
Zuzentzari iruzur egin diote
mendekua lege bilakatuta,
xedea deserrian hil dadila da
sufrimenduak luze iraun dezan.

2
Bihotza askatasunari bezala
herriari eskaini ziolako,
kideari osasuna opa diot
Euskal Herrira mardul itzul dadin,
merezi duelako oro zoria
etxaldean zain duen maitasuna.
Zelaia prestatzen jarraituko dugu
elkartasuna oparo zabaltzen,
udaberrian loreak sor daitezen
goiztiriak lokabe ikus ditzan.

Kartzela eta denbora

I

Kartzelan denbora erruz dugunez
ederki baliatzen dugu,
kontua orduak eratzea da
pena ekinez leuntzeko,
zer egin hausnartzen aritzen gara
denetik zerbait egiteko,
behin gaitezkeenez bakarrik bizi
aukera zukutzen baitugu.
Egunak gogotsu darabiltzagu
atsegina txit sentitzeko,
baina ez ditugu nahi xahutzerik
gogoan herra sustrai dadin,
gatazka sutzen dabiltzanak antzo
bengantza egikaritzeko,
geure helburua amnistia da,
askatasunaren zirria.

2
Tarte bat erabili ikasteko,
gorputza kirolaz zailtzeko,
bihoztunen gutunak miresteko,
ametsak xarmaz islatzeko,
kafea kideekin edateko,
soak hitzekin alaitzeko,
Eskulanak josi zein marrazteko,
aberriari kantatzeko…
Hemen denbora dugu oldozteko,
sentiera oneratzeko,
irudimena ziegetan pizteko,
ilusioak mamitzeko,
maiteari desirak esateko,
ostadarra erakartzeko,
biharko goizak aurreikusteko,
zuen babesa eskertzeko.

Kartzela eta maitasuna

1
Ziegan bizigura zait
neguan eskasten,
uste ustelak dizkit
irriak ebasten,
pentsamenduan dira
asmoak lardasten,
udaberrian aldiz
ideiak arazten,
sentiera hasten da
orduan arnasten.

2
Ilusio faltsuaz
sasoia dut galtzen,
urruntasunak dizkit
taupadak makaltzen,
zeure irudi mina
ari zait estaltzen,
gogoan ezinbestez
desira itzaltzen,
zentzuak has ditzala
zalantzak apaltzen.

3
Harremana dirudi
doala behera,
luizia heldu da
zirraren bidera,
sorgin haizea etor
dadila ostera,
geure bihotz agorrak
naro ereitera,
hildu diren txingarrak
fite berpiztera.

4
Geroak du geurea
garbi argituko,
zuzenki zer izango
garen marraztuko,
izan ginena ez dut
sorgor ahaztuko,
adiskidantza nahita
zakar zatituko,
samurtasuna dizut
leun hauspotuko.

5
“Bizitzak ezusteak
dizkigu ematen”,
etxartean hori dut
sarritan esaten,
neure nahia da “segi
dezagun izaten”,
nik zu gabe nekez dut
zigorra jasaten,
hasiko naiz lehen lez
xarmatik edaten.

6
Has daitezela geure
zauriak osatzen,
etsipenak hitzekin
poza bilakatzen,
egoera makurra
gaude oneratzen,
enarak ari dira
goia ferekatzen,
liliak lehen antzo
zelaiak brodatzen.

Roberto, Xabiertxo, Espe, Jokin, Felix, Sua, Josu, Azkoitti, Mikel… eta gainerakoei

I

Kardantxiloak udaberria lez
askatasuna gura zenuten,
ihintzak eguzki-lorea beste
herri zaharra zipriztintzea,
nahiz bakarrik behin bizi gaitezkeen
borrokan zentzuz hasi zineten,
patxada urrituko zitzaizuen
xedea ez zen nolanahikoa.
Lehia injustiziaren kontra zen
eskubideak ziren helmuga,
sastrakak nonahi egon zitezkeen
urratsak minki ezerezteko,
era askotako gertakizunek
bihotzak hautsi zizkizueten,
zuen taupadak baitan dantzuzkigu
sentimenduak bizitzen ditu.

2

Eibarren ez zarete ilunduko
oroimenean dir-dir zaudete,
atsegina sakon sentitzen dugu
zuen irria gu garelako,
herrian, kartzelan, zein erbestean
zinez zarete geure arnasa,
lurraldea maite zenutelako
itxaropenak kulunkan dirau.
Arraten pagoak mardulik daude
loria gertu sumatzen dute,
iretargia keinuka hasten da
zelaian batzen zaretenean,
kateak moztea nahi zenituzten
hesirik gabe bizi gintezen,
izpiak zuentzat izango dira
bake duinaren argisentian.

Ziega hotzean Olentzerorekin amesten

I

Berogailua denez matxuratu
mantekin dut soina tapatu,
hotz dagi ziega madarikatuan
herraren isolamenduan.
Hotzituta gaude Gabon gauean
irrintziak ziplo airean,
ohean hasiko gara abesten
Olentzerorekin amesten.
Desirak ari da garraiatzen
esperantzak non-nahi banatzen,
Kantauriko uraz gaitu lurrindu
naturaren xarmaz sorgindu.
Sentiera nahi digu sustatzea
izartegia opatzea,
euskal herrira eramango gaitu
bihotza dakigun bizitu.

2
Bilbon elkartuko gara elaiak
preso eta iheslariak,
elkartasuna dugu gozatuko
atsegina txit sentituko.
Olentzero dugu txeraz ukitu
eskerrak emanez gorritu,
saiatzen delako xextra konpontzen
bizitza lurraldean ontzen.
Maitez dugunez erein luberria
gertu dago udaberria,
geurea delako gutarren nahia
loratuko baita zelaia.
Milaka manifestari gurekin
Sare eta Etxeratekin,
prest zaudetenez eusteko goiari
eutsiko diogu hotzari.

Maitasuna zigorrean ospelen garaian

I

Berogailua ez dabil ziega lardatsean
gatibua mantapean dago arratsean,
Siberia dirudien zoko laiotzean
hotzikara nabaritzen zaio kokotsean.
Atzamarrak dauzka ospelekin gaizkituta
desirak hotzaren eraginez murriztuta,
osasunarekin dago arras kezkatuta
sentitzen duelako bihotza izoztuta.
Negu gorria, gordina ohi da zigorrean
zerbait leuntzen zaizu ametsen alorrean,
sartzen zaituztenean ezleku iharrean
egoten zara maitasunaren beharrean.

2
Maitea gogoan, idazten dabil gutuna
hotza dela medio letra ez da txukuna,
orrian islatzen dihardu samurtasuna
jardunak ontzen dio egoera iluna.
Hamaika bizipen eder zuten partekatu
atsegina hitz magikoekin harilkatu,
maitasuna kartzelan hola du elikatu
horri esker haria ez da inoiz puskatu.
Ospelak lerroen artean ahaztu ditu
sentimena zaiolako poliki bizitu,
"maite zaitut" esanez sorkuntza du finitu
xuxurlatuz, bihotza ziplo zaio goritu.

Ataramiñeri esker onez

1
Ataramiñen daukate
baratzea loretan,
uzta bilketa dagite
aldiro kartzeletan,
distira nabaritzen da
presoen ninietan,
obrak dakuskitenean
dotore kaieretan.

2
Ataramiñeko sortan
desiren oihartzuna,
plazetara iristen da
sormenaren lurruna,
Euskal Herria izango
denez askatasuna,
preso sentimentalak du
biribiltzen jarduna.

3
Ataramiñe ari da
kultura gerizatzen,
azpiratuen aleak
musu-truk inprimatzen,
bihoztunak hasten dira
gauerdian hegatzen,
ezlekutik lurraldera
ametsak garraiatzen.

4
"Sorkuntzaren magia da
sorgintzen gaituena!",
Ataramiñen diote
gozatuz sentimena,
akuilatzen dutelako
preso daudenen sena,
kartzelan non-nahi dabiltza
lantzen irudimena.

5
Ataramiñek bikain du
bere nahia zeratzen,
literatura txokoan
ederkiro sustatzen,
eskulanetaz da ere
egoki arduratzen,
kaierak urtero ditu
jator argitaratzen.

6
Artistak ez diren arren
maite dute artea
laket zaie idaztea,
pintatzea, jostea…
Ataramiñen zabalik
dago beti atea,
osatzeko barrenean
lokabeen ostea.

7
Ataramiñen presoak
daude kilikatuta,
halaber, musen zoruan
erabat askatuta,
Durangon egoten dira
azokan kokatuta,
mortuko bitxiak egon
daitezen islatuta.

8
Ataramiñeri esker
pozarren bizi gara,
printzak arimatik dira
irteten argitara,
herriak ahaz ez dezan
lan jasoen zirrara,
egon daitezela bihar
edonoren bistara.

Amnistiaz

1
Amnistia ez da espetxetik
presoak ateratzea,
baizik gatazka eragin duen
minbizia osatzea,
botika baita demokrazia
zemai barik bilbatzea,
halaber, giza eskubideez
jendartea tratatzea.

2
Nahiz Madril eta Paris dabiltzan
lehertzen nahita zubiak,
atxikimendu dezente dauzka
lurraldean amnistiak,
plazak hartuta erakutsiko
dizkiegu gure nahiak,
herrak ezingo ditu ekidin
eguzkiaren izpiak.

3
Franco hil eta gero tematu
ginen amnistiarekin,
uste genuen genezake(e)la
errazki lor elkarrekin,
berrogei urte igaro dira
darraigu asmoarekin,
xede xaloa bidean zaigu
umotuko urratsekin.

4
"Amnistiarik gabe" ozenki
"bakerik ez!!" genioen,
garai haietan gure oihuak
behin eta berriz zioen,
nik neure baitan "demokrazia
amnistia da" nioen,
sentimenduak atzo lez orain
ondo dakit zer dioen.

5
Amnistiaren norabidean
libre itzuliko gara,
presoak eta iheslariak
goza dezagun algara,
apirilaren hamazazpian
hegan goaz "Casilla"-ra,
hamabietan Bilbon zertuko
dugu desiren ilara.

6
Zer eskatu du Bilbon jendeak?
oinez mugak urratzea,
horretarako behar den beste
denbora borrokatzea,
ezlekuetan ebatzi dugu
aholkua obratzea,
zuen taupadak eta gureak
zintzotasunez batzea.

7
Nahiz esperantzak bihozgabeek
dituzten boikoteatzen,
kideak noizbait hasiko gara
Euskal Herrira bueltatzen,
amnistia joan dadin sustraitzen
udaberrian loratzen,
zelai agorrak lubaki barik
ikus ditzagun berdatzen.

8
Irribarretsu irits gaitezen
zuekin atseginera,
enarak ziegan zinez gabiltza
apailatzen itzulera,
hola herrian ariko gara
norabidean batera,
kemenak zuzen eraman gaitzan
amnistiaren etxera.

Txirtxilaren kantua kartzelan

1
Kartzelan ez dut maite
txirtxilen kalaka,
mozten digutelako
loa sastaka,
ziegetan direnean
sartzen algaraka,
ametsak ziplo dira
bihurtzen karraka,
gertu taka-taka
dantzuzkit biraka,
hedatzen matraka
hegoak zartaka,
bihotza eroki zait
hasten punpaka.

2
Txirtxilak uxatzen dit
ziegan atsegina,
hegoekin delako
nekaezina,
nahiz hotsak dirudien
egunaz arina,
bizkor eragiten du
ohean samina,
intsektu erkina
zara kaskarina,
gaueko txirrina
arras erretxina,
kartzelan nor ordaintzen
dizu ekina?

3

Kartzela jaso zuten
txirtxilen zelaian,
bakea bukatu zen
euren ludian,
nahiz gu lez bizi diren
murruen azpian,
uste dute daudela
libre izadian,
bero udaldian
baitaude lorian,
isil eguerdian
kri-kri gauerdian,
Castrok (*) jasan ditzala
epaitegian.

4

Instintuan ei dago
txirtxilaren sena,
horrek naro eskaintzen
dio kemena,
gaupasak egiteko
ohi du ahalmena,
hegoak igurzten da
zinez hoberena,
koko alaena,
geure pairamena,
dirudi txerrena
urdinen eztena,
Rajoyri diezaiola
ken atsedena.

(*) "Geure" espetxeetarako zaintza epailea

Leonard Peltierri

1
Nork dauka preso berrogei urte
Leonard Peltier zaharra?
Zergatik ez du Obamak utzi
kate barik indiarra?
Zein da bengantza behin eta berriz
eskatzen duen txatxarra?
Galdera hauek dagitzat eten
dezaten zigor lakarra,
han eta hemen erauz dezagun
gorrotoaren zuztarra.

2
Hirurogeita hamabi urte
eta gaixorik zokoan,
sei presidentek ez dute laga
barrutik kanpo behingoan,
zuzentza hola lurpean dago
demokrazia sotoan,
Peltierren giza eskubideak
daude estolden hondoan,
elkartasunak ferekatzen du
gutun ederren soroan.

3
Bisontearen kulturan amets
dagi ilargi betean,
sentimenduak izkiriatzen
diharduen bitartean,
bere desira bizitzea da
arbasoen lur maitean,
euskal presook hori diogu
gaudenean etxartean,
Peltierri maitez opa diogu
zoria hormen ostean.

4
Zaldi Erok net kalitu zuen
Custer jeneral zuria,
bere xedea laguntzea zen
siux nazio eria,
eskura zezan jende salbaiek
kendu zieten loria,
Peltierrek sakon dazagu leinu
jatorraren historia,
oro sentitzen du ehiztarien
arima ibiltaria.

5
Gizaldi batzuk joan dira ostu
zietenetik zorua,
indiarrentzat galera hura
gaur lez izan zen dolua,
erreserbetan maiz jasan dute
Kolonoean erdeinua,
Peltierrek izan zuen gazterik
txartuta bizimodua,
kinka larrian soilik zentzuen
Rangers harroen ulua.

6
Angela Davis leialak dio
"utikan espetxeari",
Peltierrek hori bera diousku
beha ziega goibelari,
biek pilpiraz eta kemenez
dautsote utopiari,
Etxe Zuriak itzul diezaion
ongizatea beltzari,
bere larredi zoragarria
lurra den indioari.

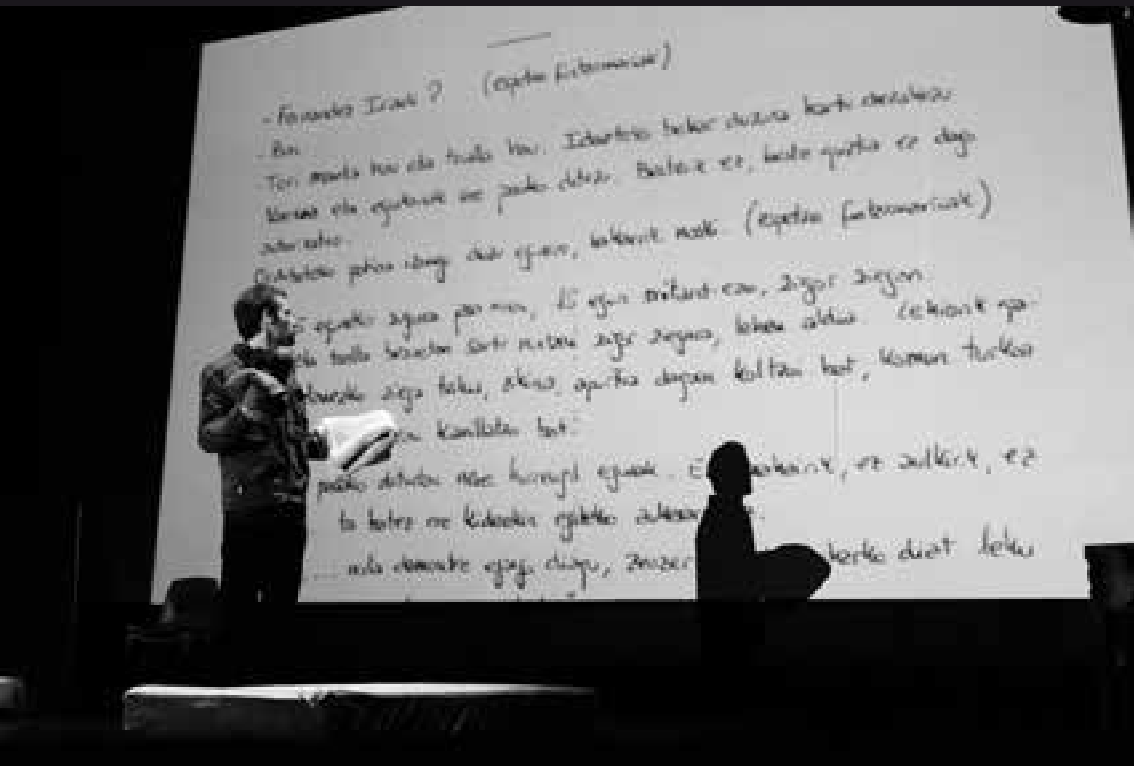
Hamazazpigarren urtean sentimenduz blai

1
Hamazazpigarren, urtean sartu naiz,
ziegan preso nago, sentimenduz blai,
jendartea ei da, erabat aldatu,
bizitza irauli, du internetek,
zoritxarrez gerrak, ez dira isildu,
bideetan daude, iheslariak.
Arren, has gaitezen, burua zentzatzen,
kemenez hedatzen, elkartasuna,
bankuak ez dezan, produzi pobrerik,
aberatsa muga, barik aberats,
ingurugiroa, onera dezagun,
tinko baztertuta, kontsumismoa.

2
Ia hamazazpi, urte deserrian,
dispertsioaren, zoru sikuan,
eta hemen ez da, ezertxo aldatu,
mendeku zaleen, menpe darraigu,
zorionez ez dut, galdu esperantza,
gure helburuak, mardulik dirau.
Lehen genioen, eutsi garaitzeko,
konbentzi dezagun, diogu orain,
herkide xaloak, enparantzetara,
arrats oskorrian, helduko gara,
askatasuna nahi, dugu konpartitu,
zuekin josteko, herri askea.

Lasarte-Oriako
VII. Errezitaldia

Zentroa eta periferia

Aitzol Iriondo Yarza
1977
Lasarte-Oria

Atxilotze data: 2008ko abenduaren 8a.

MOULINS-YZEURE
Centre Pénitentiaire (condenados)
Les Godets
B.P. 24
03 401 Yzeure Cédex
Frantzia

Zentroa eta periferia

– Gaia: Zentroa eta Periferia. Edo Zentroak eta Periferiak. Asko eta desberdinak baitira. Nondik heldu gaiari? Ba bertsolaritzan jarri ohi diren bezala hau ere gai zabala. Bakoitzak uler dezake nahi duen modura eta hala idatzi. Nik aipatu nahi nituzke zenbait puntu ideia batzuk ematearren:

– Periferiak izan daitezke geografikoa, norbere aberritik bortxaz deserriratuak izan garenok osatzen duguna adibidez. Edo deserriratu gabe, mendebala den zentroaren periferian mugitzen diren herrialde ustiatu eta espoliatu oro. Gurera etorriak bezala, guretik bidaliak. Txarrantxa-hesitik *bestaldera daudenak, eta txarrantxa-hesi artean gauzkatenak*.

– Periferian izan litezke Euskal Herrian bertan botere gunetatik at dabilen oro. Baita foku hegemonikotatik at dabilen oro ere. Herritik sortutako edozein proiektu, mugimendu eta ideia...

– Periferian dabil arauetatik at dabilen oro. Heteroarauetatik at, arau kapitalistetatik, at, espainiar-frantsesen arauetatik at...

Periferian dabil puta, transgenero/transexuala, zaintza bizitzaren ardatz duena, migratzailea, euskalduna, etxegabetua, Lurra bera.

– Periferia horrek hartu lezake plaza eta herriko plaza bihur lezake zentro, erabaki gune, hots, botere gune. Tahir plazak, Taksim eta Gezi, Plaza del Sol M15 batean, Place de la République -Nuit Debout-, Occupy Wall Street, Gipuzkoa Zutik, Notre Dame des Landes, Gsteiz aurtengo apirilaren 9an (mugimendu feministaren manifestazio indartsuan), Kurdinstango Rojava...

– Periferiak izan litezke burujabetza ukatua duten nazio, herri edota komunitateak; eta erdigunea, estatu-nazioak.

– Agenda politikoaren periferian egon gaitezke errepresaliatuok Euskal Herrian gaur egun. Baina pertsona askoren zentroan ere bagaude. Uneka bihurtu izan garen bezala, bihur gaitezke konpondu beharreko erdigune bat.

– Lasarten adibidez, balizko prozesu independentista baten erdigunea izan liteke Okendo plaza (irudi bat egitearren) eta periferia izan litezke Zumaburu, Sasoeta, Oztaran, Oria... Edo agian, burujabetza prozesu batean erdigune multipleak lortuta, periferia horiek ere bihur litezke zentro.

– Zentroa bizitza errausten duen hori izan liteke, eta periferia, hondakinetatik materiala (berzitklatuz9 eta bizitza (konpost bidez) eraberritzen duen hori.

Horiek dira argazki batzuk, nolabait esatearren. Egoerak. Gero daude egoera horien aurrean egiten dena. Eta hor:

– Periferiak izan litezke zentripetuak. Alegia, beti zentrora begira bizi direnak, aldarrika, protestaka, eskaeraka, hura desio nahian. Edo/eta izan litezke amaraunaren modukoak, elkar ezagutuz, elkar harremanduz, elkar zainduz, elkarlanean, pixkana boteretzen doazen periferiak, ahots anitz horiek galdu gabe ahots berri bateratu bat ere sortzen asmatzen dutenak. Eta hala zentro berriak sortzen asmatzen dutenak, ahalmendu eta botere gune propioak sortzen dituztenak.

Testu proposamena

Ahotsa, inorena dela, norabide anitzetan ihes eta gainezka egiten duela. Ahotik atera eta norbaiten belarrira. Ahotsa erlazionala da. Bestearengana doa, beti. Nire ahotik aterata ere, bestearengana. Ni-aren ahots anitzak. Ni-aren ahots anitzek ez dute ahotsa gorputz zurrun eta itxi batean kaiolatzen. Identitate jakin baten rolean. Ni-aren ahots anitzak eza du ziurtasunik eskaintzen. Ez da erosoa...
(*Beltzuria*. Ixiar Rozas)

Zuria da erdian, hila
Koloreak periferian, heri
topo egin, ezagutu, elkartu, batu dira
eta bere baitan ostadarra daraman Beltza
sortu dute.

Euskalduna munduan

Euskaldunarentzat espaloiak estuegi dira eta zebra pasoak dekorazio kuriosoak.
Euskalduna izaki arraro bat da
Munduan alderrai dabilena
INORK ulertzen duena
Batez ere, munduko euskalduna, ez da inorena
Orobat, inor ez diren guztiena da munduko euskalduna

Jantzi ditu bitxiak eta arropa garestiak
Espaloian ibilarazi dute
Zebra pasoaren marrak zeharkatzen irakatsi diote
Mututzen, gortzen, itsutzen, azalgabetzen, geratzen joan da euskalduna
inerme(1) samar bihurtu arte

Euskalduna munduan oihuka dabil, alabaina
Garrasi ixilen sinfonian
adarkatze bonben zarata artean
euskalduna Kandileko mendietan dabilena
Bronxeko beltzen artean
Parisko banlieuzardaren larruan

Euskalduna erail zuten martxoaren 5ean Hondurasen tirokatuta
Berta zuen izena
Euskalduna birikak sulfuroz pozoituak dituela hil da Kongoko minetan
Edo amiantoagatik Hernanin

Euskaldunak larru beltza du, marroia, gorria
Euskaldunak alua du
Euskaldunak eskuak ditu lurrez beteak
Euskalduna euskaraz mintzo zaio munduari
(tamazighteraz mintzo zaion ber gisaz)

Bedebietan kristalak apurtuta dituen portaletik atera da euskalduna
belaunetarainoko bota merkeak jantzita
Rimmela betileetan eta ezpainak
hipermegagorriz pintatuta
mobilari begira

Euskalduna puta bat da
Eta puta bezala bizi da
Espaloia estu zaiola
zebrari paso egiten
enpresaburua larruz jotzen
gotzainaren zakila larrutzen

Euskaldunak momentua bizi du
INORen herriak biziarazteko borroka iraunkorrean
Euskalduna dantzan dabilena erdiko atzamarra zutik duela
kartzela desegiten

Euskalduna ez da bi generotan kabitzen
eta nahiago ditu bost edo hamaika
ez du kolore bakarreko larrua
ez da ez zuri ez beltz
eta bada zuri eta beltz ere

Euskalduna alderrai dabilela dirudi
Jaun Goiko madarikatu baten hierarkipean umiliatua
Zarata eta pantaila gehiegiren artean INOR
Jauregi hipotekatuetan preso
Begi ninietan txarrantxen irudiak islatuta

Puta beltz euskalduna, baina,
Kalashnikova bizkarrean dabil Dyarbakirren
Suzia hartuta Gudarien enparantzan
bizitza erraietatik sortzen Mansillako hormartean
Merengea dantzatzen Elebetz fabrika okupatuan
biluzik paseatzen Kutxileria kalean
maitasun oparoaz gozatzen Xahoren sortetxean

pasaporterik gabe munduaren periferiatan
dabil

Puta beltz euskalduna
garraxika
oraina errekamaran
hatza katuan
tiroka
ta-ta-ta-ta
idatzi du harresi txarrantxatuetan
BIZITZA ALA HIL!

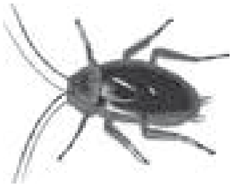
(1) Babesik gabe dago inermea dena. Ixiar Rozas *Beltzuria*. 138. orrian. Kapitalismo basatiak eta gizarte kontsumistak gezatua, ahalgabetua, apenas nortasunik gabe utzia.

Jabier Gallaga Ruiz
1960
Lasarte-Oria

1997ko azaroaren 26tik hona dago espetxean.

Centro Penitenciario de Alcolea
Apdo. 479
14015 Córdoba

Por lo demás, pocos cambios por aquí. La forma de vida no ha cambiado nada; eso sí, por lo menos hemos visto salir en libertad (condicional) a un compañero de patio, no nuestro, Hassan, el islamista. ¡Jode! Y ahora acabo de ver en la TV que a uno que estuvo aquí, Fco. Javier, un anarquista chileno. Le acaban de caer 12 años (lo de la basílica del Pilar); bueno, es lo que hay.

Te tendría que contar lo de mis agujetas (las que "debería" tener, pero que no tengo). Y es que ya he vuelto a correr para ponerme en forma, pero hoy no…. hoy hacía fresco (por no decir frío) y no he hecho nada, aparte de pasear.

Por cierto, con esto del paseo te puedo contar una anécdota. Ya sabes que, como es lógico, paseamos longitudinalmente (a lo largo del patio), excepto en invierno a la tarde, a última hora, que paseamos a lo ancho que es donde da el sol. Pues en una de estas, según paseábamos: "¡cuidado! ¡cuidado!". Era para no pisar un escarabajo; los únicos "bichos" a exterminar (en el patio) son los grillos, las avispas y las hormigas; bueno, con las hormigas, menos el cabrón de Gorka. Que el cabrón de él las alimenta con los azucarillos. Los demás bichos los respetamos; bueno, a algunos mosquitos también les damos leña. El caso es que durante todo el día teniendo cuidado de no pisarlo, que no sé que hostias; bueno, tampoco es algo excepcional. El caso es que al día siguiente... igual, y además tenía unas manchas blancas en la cabeza (el bicho era negro), así que... ¿qué te imaginas que hicimos? Hacerle nada, solo que... nos dimos cuenta (o eso decidimos, no vaya a ser que consultes con un siquiatra para ver qué avería tengo). Pues eso, nos dimos cuenta que era "el espíritu" (la presencia de Hassan). Evidentemente, las manchas blancas eran del palestino, así que todos los días nada más salir al patio era lo primero que hacíamos, bueno, o lo segundo (que lo primero es liarse un cigarrillo ¡Y no es el primero de la mañana!).

Pues, eso: lo primero que hacíamos era buscarle para no tener un accidente y aplastarlo ¡Y no veas cómo lo cuidamos! Si lo veíamos un poco amuermado lo poníamos al sol. El muy tonto se metió en un hormiguero y hubo que rescatarlo y quitarle todas las hormigas. Un día estaba yo leyendo en la mesa y estaba con los pies levantados y mirando al suelo. "¿Qué se ha caído?", me preguntaron, porque todos saben que mi vista no es muy buena, y yo: "Nada nada; que cuando me he sentado Hassan estaba al lado de la pata de la mesa y no lo veo", tenía miedo a pisarlo. Hale! Carrerita de Jon y Pepe para buscarlo, y nada, estaba paseando a un par de metros de la mesa. No veas cómo lo cuidamos, o mejor dicho lo "cuidábamos", porque el domingo (yo no salí al patio) apareció explotado. Sniiiffff. Pero Jon le hizo un buen funeral, lo amortajó (con un papelillo blanco) y lo entierró; eso sí, cometió un pequeño fallo: le faltan unos cuantos grados para que esté mirando a la Meca. Eso sí; lo hizo lo mejor posible. Ahora solo nos falta encontrar alguna pieza con forma de media luna para ponerle encima, que en la pared ya está marcado. Ese día también nos arrancaron la planta del patio; bueno, en realidad es lo que vosotros consideraríais una "mala hierba", pero es lo único verde que había en el patio. La cuidábamos como una flor, la regábamos y eso, pero parece que hasta eso les jode. Es la segunda vez que nos la arrancan, pero el dicho de que "la mala hierba nunca muere" es verdad. ¡Ha vuelto a salir! Y, ni que fuera una planta tropical, no veas a la velocidad que crece; eso sí, fijo que la volverán a arrancar. ¡Pena que no sea urticante!.

Olatz Lasagabaster Anza
1979
Usurbil

2009ko ekainaren 24tik hona espetxean.

Centro Penitenciario Valencia III
Apdo. 1.002
46220 Picassent - Valencia

1984. 2016. Waswalito. Alacant

Begira zaituen edonork, zure begirada garbia eta benetako irribarrea, bihotzetik ateratzen den irribarrea, jasoko ditu trukean. Beti eta betirako. Izan ere, instante hura betirako gordea geratu zen klik batean. Eta hortxe topatu zaitut paperean; pozik. Ahoa, eta batez ere, begiak irribarrez, AK-47a eskuineko sorbaldan zintzilik eta ezkerreko bularrean, zure semea. Indarra, alaitasuna, maitasuna eta xamurtasuna segundu bakar batean harrapatuta. 1984an Waswaliton, Nikaraguan hartutakoa da irudia eta zure irribarreak erabateko naturaltasunez erakusten du askorentzat hain naturala ez dena: emakume armatua gizonentzat gordetako munduan, emetasuna harro aldarrikatzen, bizitza- sortzaile gisa semea elikatzen, etorkizuna elikatzen. Honezkero sorbaldan fusilik kargatu gabe baina hilabete gutxi batzuen buruan alaba bularrean izango dut neuk ere, eta denbora eta espazioaren mugak gaindituta, bat egin dut zurekin. Bat egin dute gure periferiek. 1984. 2016. Waswalito. Alacant. Zeinen urrun eta zeinen gertu. Hari ikusezin batek lotzen gaituela sentitu dut; bizitza sortzeko gai izan gara heriotzarako prestatutako eremuetan eta gure bularrek mundu hobea elikatuko dutenaren ilusioak batu gaitu gure ametsek bat eginez.

...Eta jada erabiltzen ez ditugun fusil horien katuan hatza jarrita, puta beltz euskaldunak ez bezala, ta-ta-ta-ta BIZITZA ALA BIZITZA oihukatzen dugu biok, ozen eta ixli-ixilik...

Usurbil, euskal preso politikoa Alacanteko espetxetik

Ekhiñe Eizagirre Zubiaurre
1984
Zarautz

Atxilotze data: 2013ko maiatzak 7a.
2017ko azaroaren 14an irten zen kalera!

Hamaika bertso argitaratu ditu han eta hemen.
Olerki bilduma liburu bat argitaratu du:
Alde erantzira nabil (Susa, 2016).

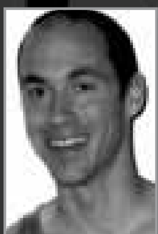
Bazterreko ahotsak

Etxetik desterratua
(peri)ferian kotizatua
kalea eguneroko eszena
iragarkitan inoiz agertuko ez dena.
Inposatutako kaioletatik
egunero ihesi dabilena
gerrak bortxatu eta eraildako
erle beltzaren eztena
zirrikitu orotatik
plazerez destilatzen dena.

Ez-ulertua,
TranSanta Maria
ez ama, ez birjina
lumadun azalgabe ahats zikina,
gorputz matxino
gormant alaena!
Karrika ilunak
dizdizka lehertzen dituena.
Ostadar kolorez hegaldatuz
eta aldrebestuz dena!

Arbaso, lur eta baso
bide zuzenak maite ez dituena.
Sabel, esku, sorleku.
Ukendu eta gordeleku.
Jakintza, hitza, ekintza,
suen inguruan saltoka
eta dantzan gabiltza.

Dama adar okerra,
emagin, belagin, indigena
sutan erre zintuztena
ez gaur, ez bihar, ez atzo
erraustu ezin, ordea,
gu guztion sena
menderik mende bizirik dirauena.

Mikel Orbegozo Etxarri
1979
Intxaurrondo

Atxilotze data: 2005eko otsailaren 17a.

Hamaikatxo proiektutan bere margo eta irudien arrastoa aurkitu liteke. Ataramiñekookin bat *Preso Nago* (2010), *Preso Nago 2* (2013) eta *Ilargiraino!* (2015) ilustrazio liburuak argitaratu ditu.

Badajoz-Prisión Provincial
Carretera de Olivenza, km 7,3
06071 Badajoz

KEPA GOGOAN 1

KEPA GOGOAN 2

KEPA - KEPITA
KEPA! ADI! MIAKETA EGINGO DIGUTE!
A VER, KEPITA, ABRA LA BOLSA!
OIGA! SERÉ PEQUEÑO, PERO CONMIGO NO SE TOME ESAS CONFIANZAS DE LLAMARME "KEPITA" QUE LA TENEMOS!
PE... PERO... SI SOLO LE DIGO QUE LA BOLSA PITA! QUE - PITA!
A!

LA GALLINA VASCA

LA GALLINA VASCA

IRUTXULO 2016.12.04

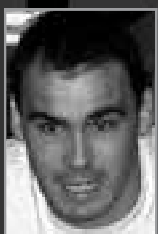
Itziar Moreno Martinez
1982
Bilbo

Atxilotze data: 2011ko apirilaren 10a.

Roanne
Centre de Détention
Rue, Georges Mandel
B.P. 10.008
42311 Roanne Cédex
Frantzia

%1 VS. %99
Empujados a volver a un país en guerra

Sergio Polo Escobes
1972
Sopela

1999ko martxotik hona dago espetxean.

Centro Penitenciario Botafuego
11206 Algeciras
Cádiz

SPblo '16

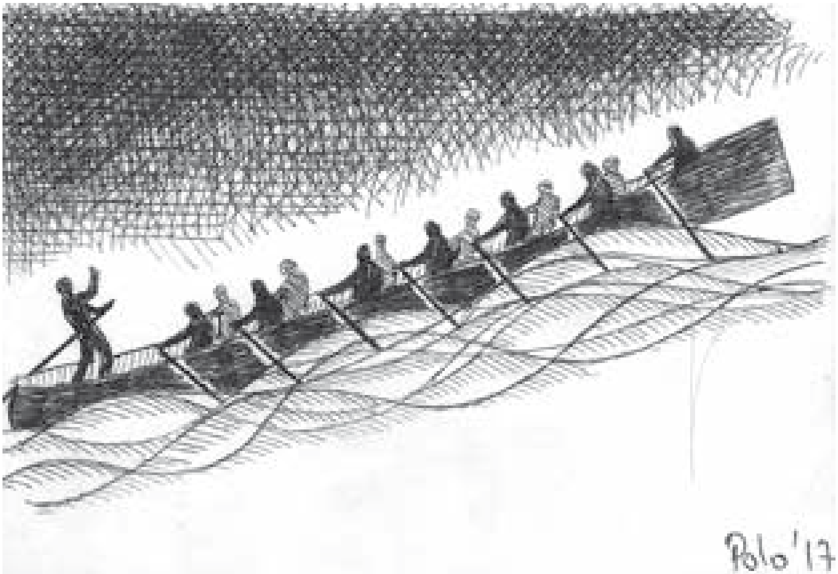

Polo'16

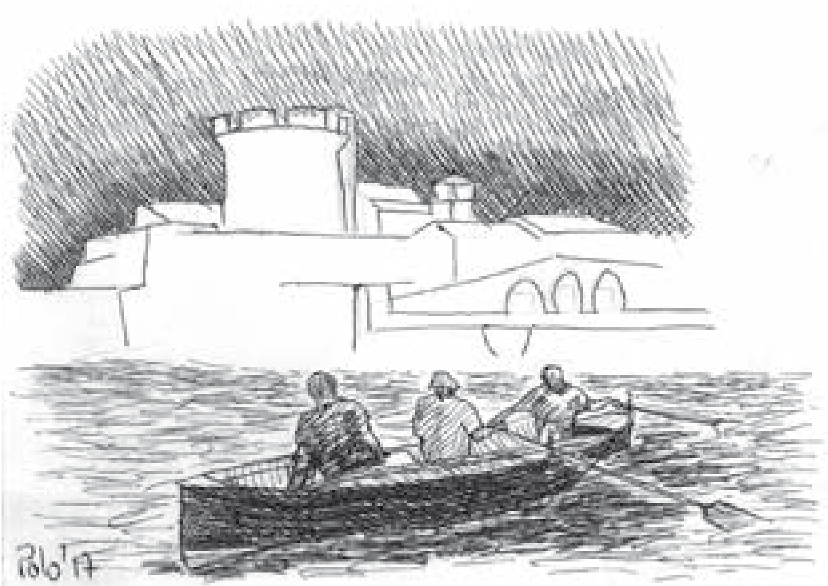

Polo'16

Polo'17

Polo'17

SPolo'17

Oier Andueza Antxia
1975
Durango

Atxilotze data: 2001. urtean.

Centro penitenciario Murcia II
Paraje Los Charcos
30191 Campos del Río
Murcia

ataramiñe

El silencio del infierno
Fernando Alonso. *2003.*

Gosea lagun, laguna
Segapoto kolektiboa. *2004.*

Kartzelako leihotik
Joseba Arregi. *2004.*

Seineri aurrez aurre kontaturiko ipuina
Joxe Blanco. *2004.*

Lunaren Goiztiri
Juan Luis Mugertza. *2005.*

Azeri gosetia
Kepa Etxebarria. *2005.*

Ataramiñe kantuz
CD. Hainbaten artean. *2006.*

Claude Gueux
Victor Hugo (itzulpena: Zorion Zamakola). *2007.*

Zimaren abenturak
Belen Gonzalez / Kepa Etxebarria. *2007.*

Kartzelako neurriak
Urtzi Zubizarreta. *2008.*

Mendian gora, mendian behera, Euskal Herrian zehar Mahai-jokoa. Zorion Zamakola. *2008.*

Penumbras de un ayer
Iñaki Ojeda. *2009.*

Preso nago
Mikel Orbegozo. *2010.*

Bakarmortuko kronikak
Mikel Antza. *2011.*

Espetxetik at
Borxa Urberuaga. *2011.*

Ametsen txokoan bizi baiz
Ibon Muñoa. *2011.*

Ametsen txokoan
CD. Hainbaten artean. *2012.*

Kandela bat pizteko behar dena
Mikel Antza / Iker Moreno. *2012.*

Fakin xokona
Oier Goitia. *2012.*

Sasian barna
Xabier Makazaga. *2012.*

Preso nago 2
Mikel Orbegozo. *2013.*

Z^2
Mikel Antza. *2013.*

Agurra eta ohorea
Jokin Urain. *2013.*

Ainarak herrira itzuliko dira
Ibon Muñoa. *2014.*

Urte ilunak
Nelson Mandela (itzulpena: Ekaitz Sirvent). *2014.*

Ilargiraino!
Mikel Orbegozo. *2015.*

Burdin elorri arantzetan
Joseba Arregi. *2015.*

Haizea eta Lizar Magikoa
Kepa Etxeberria eta Xabier Ugarte. *2016.*

Kuku erlojua
Kepa Etxeberria eta Xabier Ugarte. *2016.*

Haizea
Hainbat egile. *2016.*

Bidean gaude, aurrera goaz, joan zirenekin
Ibon Muñoa. *2016.*

Kartzelako kronikak
Jexuxmari Zalakain. *2016.*

Axelko eta Otsoko bertsotan
Kepa Etxebarria. *2017.*

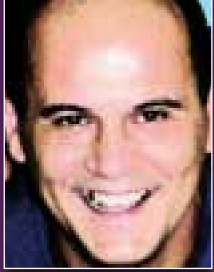
Udaberrian biziko gara
Ibon Muñoa. *2017.*

Errezel berdeak
Jexuxmari Zalakain. *2017.*

ataramiñe

EUSKAL ERREPRESALIATU POLITIKOEN
LITERATURA KOADERNOAK

www.literaturakoadernoak.org

KEPA DEL HOYO HERNANDEZ

Almendralejo 1970
Badajoz 2017.07.31

Burdin hotsak iluntasuna
itzalek zelatan lekua
denak balio du eusteko
beste errealitatean bizitzeko.

Begira eta ikusi ez
pentsatu baina esan ezer ez
izara txuri tartean
amets bukaezina bilatzean
alde egiteko lagun nahian
amets gaiztoa uzteko atzean
bihar berdina izango delakoan.

Burdinak zelatan
iluntasunean
berriz zuregana
hor Askatasuna.

Ilunsentia, bada gaua
gerizak egote urtua
ta ilargia ari da sortzen
bere magalean berriz jasotzen.

Gauaz gau zugana narama
kateak, jada deusestutako zama
eta azkenean aske naiz oso
zin dagizut ez dute lortuko
Hemen eustea, hori borroka!
Askatasun osora ttanttaka
geroaren alde bultzaka

ba gaude bizirik
eta aurrera beti

Kepa del Hoyo Hernandez
Ametsen liburua

ataramiñe